

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Viering van het 25 -jarig Jubileum van het Rechtskundig Weekblad

Volgende maand, bij het einde van het gerechtelijk jaar, zal het Rechtskundig Weekblad zijn vijftiengste jaargang afsluiten.

Het zal wel niet betwist worden dat het Rechtskundig Weekblad, niet-tegenstaande al zijn gebreken en tekortkomingen, gedurende dit kwart eeuw in Vlaanderen een belangrijke rol heeft vervuld en dat het een sterke spoorslag geweest is voor de rechtsbeoefening in de Nederlandse taal.

Na in zijn eerste jaargangen een onverdroten strijd te hebben gevoerd voor de vervlaamsing van het gerecht, heeft het zich, sedert het tot stand komen der wet van 15 juni 1935, voortdurend ingespannen om mede te werken aan de opbouw van onze jonge Vlaamse rechtswetenschap, om de Nederlandstalige rechtspraak te verzamelen en de Nederlandse rechtscultuur in ons land op alle gebied te bevorderen.

Het behoort dan ook deze vijftiengjarige activiteit te herdenken en te vieren.

Dit zal gebeuren op ZATERDAG, 16 JUNI a.s., te Antwerpen.

Ziehier het programma van de feestelijkheden.

I. PLECHTIGE ACADEMISCHE ZITTING

in de zaal van het Assisenhof in het Paleis van Justitie :

- Toespraak door Mr. René VICTOR,
Hoofdopsteller van het Rechtskundig Weekblad.
- Rede door Mr. Marcel ROOST,
Staflhouder der Balie van Antwerpen.
- Rede door de Heer Herman SABBE,
Procureur des Konings te Antwerpen.
- Rede door Mr. C. R. C. WIJCKERHELD BISDOM,
Oud-deken van de Orde der Advocaten bij de Hoge Raad
der Nederlanden.
- Rede door de Heer P. VERMEYLEN,
Minister van Justitie.

II. Na de academische zitting wordt een

RECEPTIE IN HET RUBENSHUIS

aangeboden, met concert van oude muziek.

III. 's Avonds zal een

BANKET IN DE LOKALEN VAN HET CENTURY-HOTEL

plaats hebben, waarop, naast talrijke hoogwaardigheidsbekleders, een groot aantal abonnees van het Rechtskundig Weekblad, met hun dames, verwacht worden.

IV. Tevens zal ter gelegenheid van dit zilveren jubileum een

FEESTNUMMER VAN HET RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

worden uitgegeven, waaraan talrijke van de meest vooraanstaande juristen uit België en Nederland hun medewerking hebben toegezegd en dat een hoogstaande bijdrage tot de rechtswetenschap zal worden.

* * *

Onze lezers zullen door een omzendbrief op de hoogte gesteld worden van alle details dezer heuglijke viering. Wij rekenen er stellig op dat zij er zullen aan houden in groot getal op de plechtigheden van 16 juni a.s. aanwezig te zijn.

De Redactie.

Het verhaal tegen de beraadslagingen van de familieraad. — Een voorbeeld van pretoriaanse rechtsvorming

I. Geen wettelijke regeling.

§ 1. — Verhaal ten gronde.

1. Het B.W. dat de familieraad heeft georganiseerd heeft geen algemene regeling van verhaal tegen de beraadslagingen van deze raad uitgewerkt: le code civil est étranger à cette matière (Proc. Gén. P. Leclercq, advies vóór Cass., 3 juni 1920, B.J. 1921, 141).

Wel voorziet het B.W. verschillende bijzondere gevallen van verhaal tegen de beslissingen van de familieraad:

— art. 440 B.W.: wanneer de familieraad de redenen van verschoning verwerpt kan de benoemde voogd zich tot de rechtbank wenden teneinde deze te doen aanvaarden;

— art. 448 B.W.: de uitgesloten of ontzette voogd kan de toeziende voogd dagvaarden, om te doen verklaren dat hij in de voogdij wordt gehandhaafd.

— art. 51 Hypotheekwet: de voogd, de toeziende voogd, alsook elk lid van de familieraad kan, binnen de acht dagen, tegen de beslissing van de familieraad betreffende de waarborgen door de voogd te stellen, in beroep komen.

2. Hiertegenover staan algemene bewoordingen van artikel 883 Rv., dat luidt: «de voogd, toeziende voogd, of curator, zelfs de leden van de raad zullen zich tegen de beraadslaging in rechte kunnen voorzien». Waar het B.W. het verhaal tegen de beraadslagingen van de familieraad als uitzonderlijk heeft aangezien, schijnt het wetboek van burgerlijke rechtsvordering een algemeen verhaalsrecht ingevoerd te hebben (P. Fournier, Le rôle du juge dans la tutelle, blz. 60).

3. Deze tegenstelling is op twee manieren uitgelegd geworden. De voorstanders van de soevereiniteit van de familieraad nemen aan dat het wetboek van burgerlijke rechtsvordering enkel de rechtsvormen van het verhaal heeft geregeld, doch dat de gronden van verhaal uitsluitend in het B.W. besloten liggen. Aldus zou artikel 883 Rv., spijs de algemene bewoordingen ervan, slechts toepasselijk zijn in die uitzonderlijke gevallen waarin het B.W. het verhaal heeft ingesteld.

Hiertegenover staat de opvatting, die haar grondslag vindt in de voorbereidende werken, dat de wetgever in het wetboek van burgerlijke rechtsvordering de leemten van het B.W. heeft willen aanvullen. Waar de wetgever in 1804 de tussenkomst van de rechterlijke macht inzake voogdij beperkte, heeft hij in 1806, in het gerecht de beschermer van de onbekwame gezien (Locré, X, blz. 361).

§ 2. — Verhaal wegens vormgebreken.

4. Op een minutieuze manier regelt het B.W. de wijze waarop de familieraad wordt samengesteld en bijeengeroepen, beraadslaagt en stemt. Nochtans voorziet het nimmer een sanctie bij schending van deze rechtsvormen.

Hieruit zou kunnen afgeleid worden, volgens het beginsel «geen nietigheid zonder tekst», dat er wegens schending van de vormvoorschriften geen verhaal mogelijk is. Deze conclusie is echter ontoelaatbaar. Hoe zou men kunnen aannemen dat een familieraad bestaat die niet werd voorgezeten door een bevoegd vrede-rechter?

Ondanks het stilzwijgen van de wet, dient er dus wel een verhaal wegens vormgebreken te bestaan. Maar welke zal de sanctie zijn? Hierover bestaan drie grote leerstellingen.

1° — Leer van de volstreckte nietigheid.

5. Volgens een eerste leerstelling, voorgestaan door de eerste commentatoren van het B.W., zou elke schending van de rechtsvormen de beraadslagingen van de familieraad volstrekt nietig maken (Luik, 29 juni 1819, Pas. 1819, II, 413; Brussel, 28 januari 1824, Pas. 1824, 24; Brussel, 24 november 1829, Pas. 1829, II, 292; Gent, 15 maart 1833, Pas. 1833, II, 39).

De bescherming van de belangen van de onbekwame zou dit vereisen (Delvincourt I, blz. 108). De rechtspraak heeft deze absolute opvatting gevolgd tot de dag waarop zij inzag dat deze overdreven gestrengheid de belangen van de onbekwame slechts schaafde. Zij zocht dan ook naar een meer genuanceerde oplossing (Cass. 27 januari 1843, Pas. 1843, I, 103).

2° — Leer van de substantiële vormvoorschriften.

6. De meer genuanceerde oplossing werd gevonden in de onderscheiding tussen de schending van substantiële en van niet-substantiële vormvoorschriften. (Aubry et Rau; Laurent; Pandectes Belges; Descamps: Encyclopedie des Juges de Paix; Revue pratique du droit belge; De Page, II, nr. 119, blz. 128). Wanneer een substantiële vormvereiste niet werd nageleefd is er geen familieraad, is de beraadslaging onbestaande en kan zij geen gevolg hebben. Deze familieraad is volstrekt nietig, en de nietigheid kan door eenieder opgeworpen worden (Laurent, IV, nr. 471, blz. 590; P.B., nr. 516). Ook het openbaar ministerie kan alsdan als procespartij optreden (Gent, 22 juni 1961, R.W. 1961-1962, 1051).

De miskenning van de niet-essentiële vormvoorschriften schept slechts een virtuele nietigheid. In dit geval dient de rechter te onderzoeken of de belangen van de onbekwame al dan niet worden geschaad. Enkel wanneer ingevolge de niet-naleving van de vormvereisten de belangen van de onbekwame worden geschaad, is de beraadslaging nietig (Laurent, IV, nr. 477, blz. 596; P.B., nr. 516; Descamps, nr. 416, blz. 218).

7. De toepassing van deze theorie stuit evenwel op een onoverkomelijke moeilijkheid, namelijk te weten wanneer een vormvoorschrift al dan niet als essentieel moet worden aangezien.

A. Essentiële vormvereisten.

Als essentiële vormvoorschriften worden aangezien:

a. de bijeenroeping van de familieraad bij deurwaarders-exploot (art. 411 B.W.; Laurent, IV, nr. 473, blz. 592; Antwerpen, 11 juni 1948, R.W., 1948-1949, 1108; Nijvel, 24 februari 1959, J.T. 1959, 290).

b. de bijeenroeping van het vereiste ledental (Luik, 4 januari 1811, J. du Palais, blz. 9).

c. de gelijke vertegenwoordiging van beide linies (art. 407, B.W.; P.B. nr. 522; Bergen, 21 februari 1861, Cloes et Bonj., XI, 983; Rb. Gent, 12 februari 1879, B.J. 1885, 367; Antwerpen, 8 juli 1948, R.W. 1949-1950, 394; Rb. Brussel, 8 juli 1950, J.T. 1951, 120;

d. de tegenwoordigheid van tenminste drie-vierden van de opgeroepen leden (art. 415 B.W.; P.B., nr. 526).

e. de niet-overschrijding van het wettelijk ledental (P.B., nr. 527; Luik, 26 juli 1823, Pas. 1823, II, 485; Charleroi, 7 juni J.T. 1951, 436; anders : Gent, 14 juli 1926, Rev. prat. not. 1927, 371;

f. de bevoegdheid van de voorzitter (P.B., nr. 524; Gent, 5 mei 1854, Pas. 1854, II, 310; Gent, 22 juni 1961, R.W. 1961-62, 1051);

g. de deelneming aan de beraadslaging en stemming door de voorzitter (Luik, 26 juli 1823, Pas. 1823, II, 485; Gent, 19 juni 1871, B.J. 1872, 156; Rb. Gent, 31 januari 1894, Pas. 1894, III, 158; Rb. Luik, 19 maart 1936, Jur. Liège, 1936, 181;

h. de regelmatige bijeenroeping voor wat betreft de termijn (art. 411 B.W.; art. 1032bis Rv.; Caen, 30 aug. 1847, D. 1848, II, 179; anders : Laurent, IV, nr. 480, blz. 598).

i. de stemming bij volstreckte meerderheid (P.B., nr. 529; anders : Gent, 27 juni 1834, II, 149; Verviers, 9 december 1891, Cloes et Bonj. XL, 86).

B. Niet-essentiële vormvereisten.

Er bestaat geen grond tot nietigverklaring van de beraadslaging, wanneer zonder bedrog of inzicht te benadelen :

a. de vrederechter niet de meest nabije in graad van de verwanten heeft opgeroepen (Luik, 12 augustus 1837, Pas. 1837, II, 216; Doornik, 14 augustus 1843, B.J. 1843, 1638; Rb. Gent, 19 juni 1871, B.J. 1872, 156; Antwerpen, 26 juni 1885, Pas. 1886, III, 106; Gent, 20 juli 1889, Pas. 1890, II, 103; Rb. Brussel, 10 maart 1892, J.T. 1892, 665; Rb. Brussel, 26 mei 1906, Pas. 1907, 69; Luik, 20 december 1916, Pas. 1916, II, 126; Brussel, 25 februari 1922, J.J.P. 1923, 21).

b. een aanverwant voor een bloedverwant werd genomen (P.B., nr. 544; Cass. fr. 22 juli 1807, S. 1807, I, 320; anders : Brussel, 24 november 1829, Pas. 1829, II, 292; Rb. Brussel, 23 december 1911, Pass. 1912, III, 165).

c. een vriend vóór een verwant werd genomen (P.B., nr. 547; Brussel, 6 juli 1857, Pas. 1857, II, 269; Brussel, 12 aug. 1848, Pas. 1848, II, 350; Rb. Antwerpen, 17 mei 1876, B.J. 1876, 1277; Luik, 20 december 1916, Pas. 1916, II, 126);

d. een jongere verwant voor een oudere werd genomen (P.B., nr. 545; Brussel, 2 maart 1863, J. de proc., XVI, 158; Rb. Luik, 31 januari 1885, Cloes et Bonj., XXXIII, 587; Rb. Charleroi, 18 juli 1889, P.P. 1890, 937);

e. een onbekwame of uitgeslotene deel genomen heeft aan de beraadslaging (P.B., nr. 557; Laurent, IV, nr. 543, blz. 659; Rb. Leuven, 30 juni 1864, B.J. 1864, 926; anders : Antwerpen, 26 februari 1959, R.W. 1960-61, 192).

f. een aanwezig lid een afwezige vertegenwoordigd heeft (P.B., nr. 562);

f. uit het proces-verbaal de stemming van de vrederechter niet blijkt (P.B., nr. 563; Rb. Gent, 19 juni 1871, B.J. 1872, 156).

h. de vermelding van de verschillende meningen in het proces-verbaal ontbreekt (P.B., nr. 565; Rb. Luik, 4 juni 1892, J.T. 1892, 858).

i. de verplichting te motiveren niet werd nageleefd (P.B., nr. 570);

j. de voogd werd gehoord of opgeroepen (art. 50 Hypotheekwet; P.B., nr. 566);

k. de toeziende voogd niet werd gehoord (art. 60, Hypotheekwet; P.B. nr. 571; Rb. Ieper, 27 januari 1886, Claes et Bonj., XXXV, 42).

3° Leer van de soevereine beoordeling door de rechter.

8. De doctrinale onderscheiding der substantiële en niet-substantiële vormvoorschriften, werd echter door het Hof van Cassatie niet bijgetreden. In het arrest van 13 januari 1881, statueert het Hof dat aangezien het B.W. geen enkele sanctie vaststelt voor de regelen betreffende de samenstelling en werking van de familierraad, deze regelen dan ook niet op straf van nietigheid dienen nagekomen te worden door de vrederechter; dat de rechtbank een discretionaire bevoegdheid bezit om de beweegredenen te beoordelen die de vrederechter ertoe kunnen geleid hebben de voorschriften van de wet niet stipt te volgen, en of er, dienvolgens, geen bedrog is, noch benadeling voor de belanghebbende (Pas., 1881, I, 75; Zie ook Cass. fr. 1 april 1856, D.P. 1856, I, 291).

Aangezien dus de artikelen 407 en vlg. B.W. niet op straf van nietigheid zijn voorgeschreven zijn zij niet substantieel (P. Fournier, o.c., blz. 81). In al deze gevallen heeft de rechtbank een discretionaire beoordelingsbevoegdheid (Brussel, 14 januari 1957, J.T. 1958, 40).

9. Ook wanneer de rechtsvormen ingevolge bedrog niet werden nageleefd, zal de beraadslaging slechts kunnen nietig verklaard worden door de rechter, wanneer de belangen van de onbekwame hierdoor werden geschaad (Brussel, 12 januari 1880, Pas. 1880, II, 274; Rb. Brussel, 10 maart 1892, P.P. 1892, nr. 968; anders : Laurent, IV, nr. 478, blz. 597).

Wanneer de familierraad slechts geroepen is om advies te geven, zou het bedrog dat aanleiding was tot de onregelmatige samenstelling nimmer een grond van nietigheid kunnen uitmaken, aangezien de rechtbank door het advies niet gebonden is (Rb. Brussel, 12 febr. 1887, Pas. 1887, III, 193). Aldus geformuleerd is deze stelling onaanvaardbaar. Steeds moet nagegaan worden of dit bedrog de belangen geschaad heeft van de persoon, voor wie de familierraad bijeengekomen is.

II. Beginselen.

Deze leemte in de wetgeving heeft aanleiding gegeven tot een overvloedige rechtspraak en uitgebreide rechtsleer, die toelaten bepaalde, thans algemeen aanvaarde beginselen, voorop te stellen.

§ 1. Het verhaal is algemeen.

1° Kan door eenieder ingesteld worden.

10. De opsomming in artikel 883 Rv. van de personen die zich in rechte tegen de beraadslagingen kunnen voorzien, is niet beperkend doch slechts bij wijze van voorbeeld gegeven.

Andere personen die erdoor zouden benadeeld geworden zijn, of andere familieleden die gegronde redenen zouden hebben voor verhaal, worden door dit artikel niet uitgesloten (Cass. 27 januari 1843, Pas. 1843, I, 103; Dekkers, I, nr. 498, blz. 320).

11. Het komt in de eerste plaats aan de belanghebbende zelf toe, over wiens belangen de familierraad beraadslaagde, verhaal uit te oefenen, indien hij daartoe de nodige bekwaamheid heeft. Zo kan de persoon wiens onbekwaamverklaring gevorderd werd zich voorzien tegen de familierraad die advies over zijn staat moest verlenen, wanneer deze raad onregelmatig was samengesteld (Brussel, 9 december 1826, Pas. 1826, II, 313).

12. De vrederechter, voorzitter van de familierraad kan zich tegen de beraadslagingen voorzien. De be-

woordingen van artikel 883 Rv. zijn immers algemeen (Leuven, 7 december 1877, B.J. 1878, 121; Veurne, 14 februari 1885, B.J. 1885, 1357; Gent, 11 juli 1885, B.J. 1885, 359; Luik, 27 maart 1888, P.P. 1888, 707; P.B., nr. 484; Mestdag, O., *Recours du Juge de paix contre la délibération du conseil de famille*, J.J. P. 1939, 190-196).

13. Ook het openbaar ministerie kan verhaal uitoefenen tegen de beraadslagingen van de familierraad, om de uitvoering van de wetten die de openbare orde aanbelangen te verzekeren (Cass. 19 maart 1874, Pas. 1874, I, 92; Luik, 27 maart 1888, P.P. 1888, 707; Gent, 30 december 1903, J.J.P. 1904, 187; Gent, 12 juni 1961, R.W. 1961-62, 1051; Roland, *Du recours contre les délibérations des conseils de famille*, blz. 7; Descamps, nr. 443, blz. 226).

2. Tegen alle beraadslagingen.

1° Ongeacht het voorwerp.

14. Het tweede lid van art. 883 Rv. dient in de ruimste zin, en onafhankelijk van de voorgaande artikelen te worden begrepen. Het voorziet verhaal bij de rechtbank tegen alle beraadslagingen van de familierraad, welk ook het voorwerp ervan weze (Cass. 3 juni 1920, Pas. 1920, I, 183).

Deze interpretatie vindt inderdaad grond in de voorbereidende werken. De auteurs van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering verre van aan de familierraad een soevereine macht toe te kennen, die hij ten andere in het revolutionaire recht ook niet had (wet van 16-24 augustus 1790), beoogden een nog sterkere bescherming van de onbekwamen. Zij plaatsten de familierraad onder het toezicht van de rechtbank.

2° Ongemotiveerde beraadslagingen.

15. De bewoordingen van artikel 883 Rv. laten niet toe de beraadslagingen die niet moeten gemotiveerd worden, uit te sluiten van het verhaal dat het voorziet (zelfde arrest);

3° Eenparige beraadslagingen.

16. Zelfs wanneer de familierraad eenparig stemde, is de beraadslaging vatbaar voor verhaal. Artikel 883 Rv. voorziet wel één geval van verhaal namelijk dit waarin de raad niet éénparig besliste *quod plerumque fit*, doch niet alle gevallen. De verplichte vermelding van de verschillende meningen is bedoeld als voorlichting voor de rechter en niet als een grond van ontvankelijkheid (Dekkers, I, nr. 498, blz. 320; Descamps, nr. 418, blz. 219; Laurent, IV, nr. 469, blz. 584; Carré et Chauveau, Q 2995; Brussel, 6 mei 1835, Pas. 1835, II, 187; Bergen, 15 juli 1849, B. J. 1855, 764; Huy, 14 juli 1943, Pas. 1946, III, 114). Tot op heden diende het Hof van Cassatie over dit punt nog niet te statueren.

Dit beginsel vindt zijn rechtvaardiging in de beschouwing dat de belangen van de onbekwame moeten beschermd worden, en dat de leden van de raad toch nadien kunnen veranderen van mening (Dekkers, noot onder Cass. 7 mei 1954, R.C.J.B. 1954, 176).

4° Schending der rechtsvormen

17. De leemte in de wet betreffende sancties wegens schending van de rechtsvormen voor de samenroeping en werking van de familierraad, laat niet toe hieruit af te leiden dat verhaal wegens vormnietigheden, zou uitgesloten zijn. Zodanige interpretatie zou tot gevolg

hebben dat er geen regelen meer voor de organisatie van de familierraad zouden bestaan, wat de belangen van de onbekwamen al te zeer zou schaden (P.B. nr. 513; Descamps, nr. 412, blz. 217). Anderzijds zijn de vormvoorschriften bij artikel 407 B.W. en vlg. niet substantieel daar de wetgever de schending ervan niet op straf van nietigheid sanctioneert. Het komt aan de rechtbank toe te onderzoeken of de niet-naleving van deze vormvereisten geen bedrog of benadeling van de betrokkene uitmaakt (Cass. 13 januari 1881, Pas., 1881, I, 73).

§ 2. Dit verhaal is geen beroep.

1. Rechtsaard.

18. Het verhaal tegen de beraadslagingen van de familierraad voor de rechtbank van eerste aanleg, overeenkomstig artikel 883, 3 Rv. is geen beroep, maar een vordering tot nietigverklaring (Cass. 7 mei 1954, Pas., 1954, I, 762; De Page, II, nr. 125, blz. 135). De beraadslaging van de familierraad is immers geen vonnis, en het verhaal wordt ingesteld bij wijze van vordering of verzet tegen de homologatie (artt. 883 en 888 Rv.). Volgens Planiol is dit verhaal: « une voie de réformation sui generis » (Planiol, Ripert et Savatier, I, nr. 517).

2. Gevolgen.

1° Niet devolutief.

19. Hieruit volgt dat de rechtbank in beginsel, na de beraadslaging van de familierraad nietig verklaard te hebben, zelf geen nieuwe beslissing in de plaats mag stellen (Rb. Brussel, 8 juli 1950, J.T. 1951, 120). Alsdan dient de familierraad, desgevallend op initiatief van de procureur des Konings, samengeroepen te worden om opnieuw te beraadslagen, tenzij deze verzen- ding zonder reden noch nut ware (Cass. 7 mei 1954).

Zonder reden: b.v. wanneer de rechtbank een machtiging van de familierraad of een afzetting door deze raad nietig verklaard heeft.

Zonder nut: b.v. wanneer de rechtbank de weigering om te machtigen, nietig verklaard heeft. Wanneer immers de rechtbank b.v. van oordeel is dat de familierraad ten onrechte aan een minderjarige de toelating om te huwen heeft geweigerd, verleent hij hiermede deze minderjarige de vereiste machtiging (Dekkers, R.C.J.B., 1954, blz. 183; R. Hayoit de Termicourt, Pas. 1954, I, 764).

De terugzending naar de familierraad ware eveneens nutteloos in het geval waarin de familierraad, bijeen- geroepen om opnieuw te beraadslagen, in zijn eerste beslissing zou volhard hebben. Bij de tweede nietig- verklaring zou de rechtbank wel verplicht zijn zelf een beslissing te nemen, daar alle terugzending naar de familierraad nutteloos ware (R. Hayoit de Termicourt, loc. cit.) In het stelsel van de betrekkelijke meerder- heid bij de stemming van de familierraad (Arntz, I, nr. 686; Gent, 27 juni 1834, Pas. 1834, II, 149; Verviers, 9 december 1891, Cloes et Bonj., XL, 86), zal dit geval zich wel nimmer voordoen.

20. Wanneer de beraadslaging aangevochten werd wegens een schending der vormschriften, kan de recht- bank zeker de beslissing van de familierraad niet her- vormen. De familierraad zal opnieuw bijeengeroepen worden om te beraadslagen (Fournier, o.c., blz. 69).

2° Hoger beroep.

21. Dat het verhaal bij de rechtbank geen beroep is blijkt eveneens uit artikel 889 Rv. dat bepaalt dat de

vonnissen over de beraadslagingen van de familieraad verleend, voor hoger beroep vatbaar zijn. Ons rechtssysteem kent geen derde aanleg.

Besluit.

22. Uit dit onderzoek blijkt hoe het recht zich voortdurend ontwikkelt. Wanneer de tekst van de wet ontoereikend is voor de bescherming van bepaalde belan-

gen, dan zal de rechter, tegen de wettekst in, of dank zij een pragmatische denkwijze, uit de wet toch alles halen wat er voor actueel nuttigs uit te halen is (Dekkers, I, nr. 29, blz. 28).

GEERT BAERT,

Assistent aan de Rijksuniversiteit te Gent.
Advocaat bij het Hof van Beroep.

De gemeentelijke wegen- en rioleringstaksen. - Direkte of indirecte belastingen?

1. In het kader van een gemeentelijke politiek van openbare werken nemen het aanleggen, de uitbreiding en de verbetering van het wegnnet en de riolering een belangrijke plaats in. In dezelfde mate beantwoordt een dergelijke politiek aan een der meest specifieke kommunale verplichtingen, welke reeds vervat lag in de dekreten van 14 december 1789 en van 16-24 augustus 1790, nl. het handhaven van en het zorg dragen voor de rust, de veiligheid en de gezondheid der burgers.

2. Sedert de jongste oorlog stelde het probleem zich op een steeds meer akute manier, gelet enerzijds op de kwantitatieve en kwalitatieve stijging van het verkeer, anderzijds op de vermeerdering der bevolking, tenslotte op de moderne opvattingen betreffende urbanisatie en herkaveling. Verhoudingswijze deed zich de noodzakelijkheid gevoelen te zorgen voor aangepaste banen en straten, idem voor een hygiënische regeling van de afvoer van water en huishoudelijke afval.

3. De bronnen der gemeentelijke financiën zijn talrijk en verscheiden, dit wil nog niet zeggen voldoende... Zo zijn de gemeenten in de mogelijkheid hun uitgaven of een gedeelte er van te dekken o.m. door het recht, gebaseerd op het autonomiebeginsel, om belastingen te heffen.

Dit recht is nochtans niet onbeperkt, cfr. de principen van de territorialiteit en van de gelijkheid onder de burgers, alsmede het bestaan van zekere speciale wetten. De Gemeentewet van 30 maart 1836 zelf erkent de relativiteit van hare fiskale zelfstandigheid door te stipuleren dat in sommige gevallen het advies der Bestendige Deputatie en de goedkeuring door de Koning essentiële geldigheidsvereisten zijn.

4. De belastingen en taksen — bestemd om aan de openbare overheid, die ze uitvaardigt, de inkomsten te verstrekken nodig om haar opdracht te vervullen (1) — kunnen gevestigd op zaken, op handelingen en/of op personen. Hun inning, dixit art. 139 der Gemeentewet, geschiedt overeenkomstig de wet van 29 april 1819.

5. De terzake gebezigde terminologie wordt gekenmerkt door haar verscheidenheid. Men spreekt van retributies en belastingen, van direkte en indirecte belastingen, van aandeel-, omslag- en nijverheidsbelastingen, van gewone direkte belastingen en direkte belastingen overeenkomend met het patentrecht, van gewone direkte belastingen en opcentiemen op de staatsbelastingen. Al deze onderscheiden — bewijs van een weinig uniform statuut — hebben belang met het oog op de daaraan korresponderende proceduurregelen.

Daarbuiten gewaagt men dan nog — maar gelukkig-

lijk zonder nieuwe fiskale problemen te doen rijzen — van verhaal-, verbruiksbelasting, enz...

De ontleding van al deze verschillen valt buiten het domein van onderhavige studie, gelimiteerd door de vraag te weten of de gemeentelijke verhaalbelastingen, bij reglement uitgevaardigd naar aanleiding van wegen- en/of rioleringaanleg, al dan niet als rechtstreeks dienen beschouwd.

* * *

6. Het belang van het juiste antwoord op deze vraag mag niet geminimaliseerd worden, omdat de proceduren zo van vestiging en van invordering, als deze der bezwaarschriften en verhalen grondig differentiëren naar gelang de direkte of indirecte aard der belasting.

In het eerste geval geschiedt de vestiging door middel van een door de Gemeenteraad opgesteld kohier (lijst van belastingplichtigen met vermelding der verschuldigde som), uitvoerbaar te verklaren door de Bestendige Deputatie, welke tevens bevoegd is voor het behandelen der bezwaarschriften in verband met de wettelijkheid der verordening, het geëiste bedrag e.d... In het tweede geval kent men principieel de inkohiering niet, daar de eisbaarheid slechts ontstaat door het feit, dat aanleiding geeft tot de belasting; de indirecte belastingen worden praktisch door de Gemeenteraad gekonstateerd op een betalingsstaat, welke men ter kennis brengt van de belastingschuldige. De vervolgingen kunnen door de Gemeenteontvanger of Gemeenteraad ingeleid, terwijl de gewone rechtbanken competent zijn.

7. Terzake heerst evenwel — alle belangrijkheid voor de gemeenten ten spijt — geen rechtszekerheid. Het Hof van Cassatie heeft inderdaad arresten geveld, wier strekkingen diametraal tegenover elkaar staan, m.a.w. uitspraken pro en contra, voor en tegen het rechtstreeks karakter der kwestieuze taksen.

Bij de poging om onderhavige tegenstellingen te begrijpen dient onmiddellijk aangestipt dat de nadere studie der verschillende arresten toelaat de spijtige vaststelling te maken dat al te dikwijls de draagwijdte van sommige beslissingen overdreven wordt en veralgemeend zonder voldoende rekening te houden met het konkrete ter behandeling voorgelegde geval. (2)

Een gemeentelijk taksreglement daarenboven, over wiens toepassing een aan het Hof van Cassatie onderworpen geschil is ontstaan, bepaalt bijna altijd de aard der belasting. Ofschoon dergelijke kwalifikatie op zich zelf aan de belasting zijn hoedanigheid niet absoluut vermag te verlenen en dienvolgens de rechter te binden (3), wordt zij nochtans meestal weerhouden als een element van interpretatie van de bedoeling en de opvatting der auteurs. Aldus een arrest van 24 oktober 1957 - Pas. 1958, I, pag. 170: een bepaalde gemeente-

lijke belasting werd als rechtstreeks beschouwd, daar waar het reglement der Stad Luik hetzelfde standpunt innam. Idem voor het arrest van 19 februari 1959 - Pas. 1959, I, p. 623 in verband met de gemeente Montegnée.

De jurisprudentiële evolutie kan tenslotte verklaard doordat men op bepaalde tijdstippen en voor bepaalde perioden meer of minder — en zulks onder invloed van wijzigingen in de fiskale wetgeving — de nadruk ging leggen op voor de direkte en indirecte belastingen konstitutieve kriteria.

8. Het onderscheid tussen beide categorieën heeft een geschiedenis. Aan de basis er van ligt de aan het dekreet dd. 22-12-1789 van de Franse konstituerende vergadering gehechte administratieve instructie van 8-1-1790, waarin gezegd wordt dat de rechtstreekse belasting is « toute imposition qui est assise directement sur les personnes et les propriétés, qui se perçoit en vertu de rôles nominatifs et qui passe immédiatement du contribuable cotisé à l'agent chargé de percevoir », terwijl de indirecte berust « sur des objets de consommation ou sur des services rendus, dès lors indirectement payé par celui qui veut consommer les choses ou user des services, frappés de l'impôt ».

Terwijl de rechtsleer (4) en de administratieve rechtspraak deze tekst aanvaarden, resp. de aard der belasting hoofdzakelijk onderscheiden in functie van de formele wijze van vestiging (inkohiering — perception par rôle — of niet), vervolledigen de Hoven en Rechtbanken diezelfde. Reeds in zijn advies, voorafgaandelijk het arrest van het Hof van Cassatie d.d. 10-1-1878 - Pas. 1878, I, p. 74, maakte Prokureur Generaal Mesdach de Ter Kiele gewag — naast de inkohiering — én van een uiteraard bestendige en duurzame toestand én van de periodiciteit als formele en grondvoorwaarden der direkte belastingen. « Une imposition — cfr. de heer Prokureur Generaal —, pour être rangée au nombre des contributions directes, ne doit pas seulement être prélevée directement sur le citoyen, mais de plus doit saisir périodiquement une portion de son revenu, s'appliquer à une situation durable, être portée au rôle et se régler par exercice ». De fiskale verplichting, welke daaraan niet beantwoordt, heeft een onrechtstreeks karakter.

Vermeld principieel arrest had een grote weerslag en de daarin voorkomende bepalingen werden praktisch en terecht algemeen gevolgd (5).

In dit verband lezen we in de Pandectes Belges, ed. 1912 - V° Taxe Comm. n° 213 : « Il n'est plus contesté aujourd'hui que les taxes sur les trottoirs sont des taxes indirectes rémunératoires ».

9. Die eengezindheid verdween en brokkelde af — het Cassatiearrest van 27 januari 1930, Pas. 1930, I, p. 82 steunde nog op de supra aangehaalde beginselen — primo en voornamelijk onder invloed van het arrest dd. 22 oktober 1934, Pas. 1935-1-21, na besluiten van Advokaat-Generaal Gesché; secundo doordat direkte belastingen ontstonden, welke hetzij niet, hetzij enkel voor een supplement dienden geïnkohierd (cfr. besluiten van advokaat-generaal Ganshof van der Meersch, voorafgaandelijk het arrest van 24 oktober 1957, Pas. 1958-1-170). De bedrijfs- en mobiliënbelasting (wet 20-10-1919), de nationale krisibelasting (Besluit Sekr. Gen. 30-12-1940) en de vervroegde betaling der bedrijfsbelasting (Wet 8-3-1951) vereisen geen inkohiering, tenzij voor het verschuldigde gedeelte dat respectievelijk de bronafhoudingen — voor de eerste vier — en de vervroegde storing overtreft. Deze « enrôlement d'un supplément » verdwijnt zelfs bij de met de direkte

belastingen gelijkgeschakelde taksen, cfr. de verkeersbelasting op de autovoertuigen (Besl. 10-4-1951), de taks op spelen en weddenschappen (wet 28-8-1921, gewijzigd door de wetten van 31-12-1925 en 4-7-1930) en deze op de drankslijterijen (K.B. 3-4-1953) : geen sprake hier van een door het Bestuur voorafgaandelijke opgestelde naamrol.

Daaruit deduceerde men dat de inkohiering geen determinerend element meer kon uitmaken ter onderscheiding van de belastingaard; daardoor sloeg men een bres in de jarenlang-gevestigde opvatting, welke de belastingen indeelde in rechtstreekse en onrechtstreekse op grond van wel omlinjende vormelijke en materiële kriteria. En om tot deze toestand van rechts-onzekerheid te komen verwees men — volkomen ten onrechte — naar sommige belastingen, welke hun rechtstreeks karakter uitsluitend ingevolge een wet verwierven en wier modaliteiten op dezelfde manier werden vastgelegd.

Als de wetgever nu meent zekere belastingen te moeten karakteriseren (i.c. qua rechtstreekse), als hij voor diezelfde speciale voorschriften bedingt (i.c. geen of een supplementaire inkohiering), betekent zulks nog eenszins dat de afwezigheid van inkohiering bijv. terzake mag uitglegd als zijnde een niet meer vereist element ter onderscheiding van taksen, die hun karakter niet uit een wet betrekken. We menen integendeel dat een fiskale wet, als zijnde van beperkende interpretatie, geen analogische uitbreiding in hare toepassing kent, m.a.w. en in concreto dat een wet, welke een belasting eerst als direkt bestempelt en achteraf uitdrukkelijk de inkohiering niet voorziet, het pertinent bewijs a contrario levert en impliciet erkent dat voor de andere taksen het al of niet bestaan van naamrollen beslissend blijft voor het definiëren van hun karakter.

10. Advokaat-generaal Ganshof van der Meersch gaat nog verder (6) : hij verwierpt niet alleen de inkohiering, maar ook de perceptie per dienstjaar en de periodiciteit als fundamentele kriteria van onderscheid. Tot staving van zijn stelling verwijst hij naar sommige bijzondere belastingen, direkt bij de wil van de wetgever en waaraan deze tevens het periodiek karakter — hetwelk een regelmatig-weerkerende toestand onderstelt — ontnam om het te vervangen door een tijdelijke mits het invoeren van een bepaalde, enige belastbare periode (7).

Op identieke motieven als deze uiteengezet sub nr 9 kunnen we deze opvattingen niet delen, te meer daar het hier gaat om uitzonderingswetgevingen, welke — het begrip vergt geen verduidelijking — ekseptioneel zijn in hun beginselen en toepassingen. De oorlog bijv. is inderdaad geen toestand, die aan de periodiciteit beantwoordt, gelukkig maar; idem en a fortiori voor de belasting, welke ervan het gevolg en aan deze speciale en tijdelijke periode verbonden is. Ten andere hebben we altijd geleerd dat uitzonderingen bestaan ter bevestiging van de algemene regel, deze in casu neerkomend dat direkte belastingen een periodiciteit onderstellen, de indirecte niet omdat zij als zetting hebben toevallige, voorbijgaande, afgezonderde feiten. Daarenboven zijn op dit punt Gesché en Ganshof van der Meersch zelf niet meer akkoord : eerstgenoemde aanvaardt inderdaad — en terecht — dat het jaarlijks verschuldigd zijn van een taks een essentieel element uitmaakt voor haar rechtstreeks karakter (8).

11. Rest de studie betreffende het materieel criterium van onderscheid tussen direkte en indirecte belastingen, traditioneel gezocht en gevonden respectievelijk

in de bestendige toestand (situation durable) en in het voorbijgaand feit (acte passager).

Het arrest van 22 oktober 1934 treedt deze stelling bij, maar innoveert in verband met het gezichtspunt, van waaruit feit en toestand, waarvan sprake, dienden beschouwd: de optiek is deze van de belastingplichtige, niet meer deze van het bestuur.

De gemeentelijke taksen, bestemd om de kosten van wegeaanleg te rekuperen, zouden' also als rechtstreeks dienen beschouwd te worden omdat zij in hoofde van de boordegenaars een bestendige toestand uitmaken, welke voortspuit uit de kontiguiteit van hun terreinen en de openbare weg. « Cette taxe — zegt advokaat-generaal Gesché⁽⁹⁾ frappe ceux à charge de qui elle est établie, à raison du seul fait qu'ils sont propriétaires d'immeubles situés à front de certaines voies publiques; elle ne suppose, de la part de ces contribuables, aucun acte actuel, aucune opération qu'ils ont faites un fois et qu'ils ne pourraient plus faire par la suite. Elle est au contraire assise sur un état de choses continu de sa nature et dont le seul élément variable est la personne au profit de qui cet état de choses existe. Elle subsistera même si cet élément vient à changer effectivement. Cet état de choses, c'est l'existence d'un immeuble que la voie publique borde sur une certaine longueur ».

Het arrest van 19 februari 1959 (Pas. 1959-1-623) drukt zich uit in dezelfde zin: « L'acte ou l'opération passagers de leur nature, qui donnent lieu à la perception d'une taxe indirecte et qui doivent se renouveler pour donner lieu une nouvelle fois à la taxe, sont l'acte ou l'opération du contribuable lui-même et non ceux de la puissance publique ».

12. De theorie dat wegenistaksen e.d. van rechtstreekse aard zouden zijn en hare motivering, zoals o.a. Gesché ze voorhoudt, lijken ons foutief te zijn. Als men als oorzaak van deze belastingen de uiteindelijk alles omvattende en ten voordele der eigenaars bestaande kontiguiteit tussen hun onroerende goederen en de openbare weg gaat aanvaarden — quod non —, dan vervalt ieder onderscheid — rechtstreeks of onrechtstreeks — tussen dergelijke taksen door het eenvoudige verdwijnen der laatste categorie.

De kwestieuze oorzaak is elders te zoeken en wel in een daad, in een handeling van het gemeentebestuur: aan de grondslag der besproken taksen liggen bepaalde uitgaven, door de gemeente gedaan krachtens hare algemene verplichting van de politie der wegen (Adm. Lexicon, V° Belastingen, gemeente - blz. 21 en 96; Boon, Belgisch Staatsrecht, blz. 357; Nouvelles, Dr. pol. et adm. p. 302). Taksen voor het trekken of verbreden van straten, voor het plaatsen van riolen, enz. vinden hun eksklusieve oorzaak en hun wettiging in de door het bestuur besliste en uitgevoerde werken, wier kosten teruggevorderd worden van de aan de openbare weg grenzende eigenaars. En het heeft niet het minste belang of deze laatste enig voordeel uit de werken halen... (Cas. 1-4-1946, Pas. I-1946-197-198; Cas. 16-2-1951, R.W. 1951-1952, p. 1564).

Niet de kwestieuze kontiguiteit en de zg. bestendige toestand, wel het objektieve feit van het werk, gesteld door de gemeente en niet door de belastingplichtige, is de reden der belasting en van haar verschuldigd zijn; haar invorderbaarheid staat in funktie van de volledige werkuitoefening — het openstellen van de weg, het in gebruik nemen der riool — en ze is principieel ineens eisbaar.

13. Zelfs zo we aannemen dat wegentaksen e.d. een permanente toestand als zetting hebben, blijft dit

beginsel der integrale eisbaarheid de kwalifikatie als rechtstreekse belastingen uitsluiten.

Aan de basis der arresten, die de stelling van het direkt karakter verdedigen, liggen taksreglementen welke een annuïteitsschuld voorzien lastens de boordegenaars. Interessant onder dit opzicht is de lektuur van het arrest dd. 2 maart 1956, Pas. 1956-I-296 en m.b. van de voetnota, waarin gezegd wordt: « La taxe, faisant l'objet de l'arrêt annoté, bien qu'assise sur une situation durable, était exigible en une fois. La Cour décida dès lors, comme en 1886 (24-6 - Pas. 1886, I, 277), qu'elle était une imposition indirecte. Cette décision s'imposait... ».

Inderdaad, want in de veronderstelling dat een uiteraard blijvende toestand een criterium uitmaakt der direkte belastingen, is dit hoofdzakelijk omdat zij vatbaar zijn voor zich telkens hernieuwende aanslagen, omdat zij speciaal aanleiding geven tot jaarlijkse taksen en derhalve van aard zijn om periodisch in een staat te worden gebracht, zijnde de titel van en voor een nieuwe vordering.

« On peut donc déduire des arrêts de la Cour — zo vervolgt de voetnota — qu'une taxe ne sera directe que si les deux conditions suivantes sont réunies: a) situation durable; b) taxe due périodiquement. A défaut de l'une d'elles, l'imposition est indirecte. Ainsi une taxe d'annuités est indirecte si elle est assise sur un fait isolé ou passager... La taxe établie sur une situation durable, qui selon la règle générale posée par le règlement doit être payée en une seule fois, est indirecte; si au contraire, selon cette règle, elle oblige à des paiements annuels, elle est directe. La faculté laissée aux redevables de payer la taxe annuellement dans le premier cas et en une seule fois dans le second ne crée qu'une modalité de paiement à la situation ou à la convenance personnelle de certains redevables et elle n'est pas de nature à altérer ou à modifier la règle générale et impersonnelle posée par le règlement ».

14. Deze tekst is klaar, duidelijk, juist genuanceerd en in rechte gemotiveerd: de meerderheid der rechtspraak en de eensgezinde rechtsleer treden hem bij.

Cas. 16-2-1951, R.W. 10-6-1951, p. 1564; Cas. 3-12-1954, J.T. 6-2-1955, p. 89; Cas. 2-3-1956, Pas. 1956, I, 692; Cas. 18-9-1956, Pas. 1957, I, 16; Cas. 13-11-1956, Pas. 1957, I, 268; Brussel 11-4-1960, J.T. 18-12-1960, p. 757 (10); B.R. Kortrijk 30-10-1953, J.T. 5-12-54, p. 700; B.R. Kortrijk 20-3-1958, R.W. 23-11-58, p. 642; Vred. Berchem, 2-9-1958, n. gepubl. (i. z. Gemeente Wilrijk t/ Lauwers en versch.); Vred. Ekeren, 27-3-1958, n. gepubl. (i. z. Gemeente Schoten t/ Goyaerts); Vred. Ekeren, 27-3-1958, n. gepubl. (i. z. Gemeente Brasschaat t/ Van Doren - Vollens); Vred. Ekeren, 26-3-1959, n. gepubl. (i. z. Gemeente Brasschaat t/ Belgische Staat); B.R. Antwerpen, 20-6-1961 (1e Bis), n. gepubl. (i. z. Gemeente Brasschaat t/ Debatty, id. t/ Goris).

Vermelde klare en duidelijke tekst weze ook ons besluit.

Karel FERDINAND,
Advokaat aan de Balie van Antwerpen.

(1) Cass. 24-4-1958, Pas. 1958, I, 942.

(2) Het arrest van 24-10-1957 o.m. handelt over lichtreklamen, welke het gemeentereglement van Luik als « toevallige, uiteraard tijdelijke publiciteit » had omschreven, zodat ten onrechte de belasting ad hoc als rechtstreeks werd gekwalificeerd.

(3) Cass. 24-10-1957, Pas. 1958, I, 171.

(4) *Errera*, Traité de droit public, 1918, p. 347. « Il semble bien que le rôle nominatif soit le meilleur critérium pour différencier les deux genres d'impôts ». / *Génin*, Commentaire du Code des droits d'enregistrement, de greffe et d'hypothèque, 1940, p. 10, n° 4. — *Van Houtte*, Beginselen van Belgisch belastingrecht, 1956, p. 56. — *Thuybaert*, Fiskaal Recht - Direkte belastingen, IVe deel, p. 117. —

Brants K., Het Belgisch Gemeenterecht, 1947, deel II, p. 531. Indirekte belastingen zijn die, welke geheven worden naar toevallige, niet bestendige feiten, bijv. de belastingen op het bouwen, op het aanleggen van voetpaden... Direkte belastingen zijn die, welke normale en betrekkelijk bestendige toestanden in het leven der personen, in het bezit of het genot der goederen bedoelen en geregeld door middel van naamrollen worden geheven. Tot de direkte belastingen behoren o.a. de gemeentelijke opcentiemen op de rijks-inkomstenbelastingen, op de dranklijsterijen, op de honden, paarden, rijwielen, enz. — *Les Nouvelles, Lois politiques et administratives - I. Institutions communales*, nr. 147. — *Vauthier M., Précis de droit administratif. «L'impôt direct est normalement recouvré sur la base d'un rôle nominatif des contribuables».* — *Pandectes Belges, Contributions directes*, n° 5-8; *Taxe communale*, n° 147.

(5) Cass. 21-12-1905, Pas. 1906, I, 661. — B.R. Brugge 13-7-1910, Pas. 1911, 258: «Il faut considérer comme imposition directe la taxe communale, qui frappe directement les citoyens, qui sont appelés à en supporter la charge. Elle saisit périodiquement une partie de leur revenu, s'applique à une situation durable et permanente et se règle par exercice annuel au moyen des rôles arrêtés annuellement.» — B.R. Brussel 20-5-1895, Pas. p. 384: «L'impôt direct est celui prélevé directement par le percepteur à la condition que la perception soit faite par la voie du cadastre ou par des rôles annuels de cotisation et que l'impôt s'applique à une situation durable donnant lieu à une redevance frappant périodiquement une partie du revenu; les impôts indirects comprennent, à côté des impôts de consommation, ceux qui sont perçus à raison de faits passagers.» — B.R. Antwerpen 6-7-1883, Pas. 1884, 62. — B.R. Antwerpen 29-4-1905, Pand. pér. 1907, n° 244: «Les taxes de voirie sont des impositions indirectes; dans les taxes de voirie il faut comprendre la taxe sur la bâtisse ou la reconstruction.» — B.R. Antwerpen 17-7-1889, B.J., p. 1244: «Les taxes établies à raison de la construction d'un égout ou de l'établissement d'un trottoir n'ont pas le caractère d'une véritable imposition directe.» — Cass. 24-6-1886, Pas. 1886, 277: «Une taxe sur les égouts ou sur les trottoirs est, de sa nature, indirecte.» — *Idem*: B.R. Luik 3-6-1885, Pas. 1886, 218; Vred. Luik 11-3-1884, J.T. p. 616; Cass. 20-2-1879, Pas. 1879, I, 145; Cass. 31-1-1878, Pas. 1878, I, 106; B.R. Brussel 11-2-1888, Pas. 1888, 253; B.R. Brussel 1-3-1876, Pas. 1876, 181; B.R. Antwerpen 26-12-1891, B.J. 1892, p. 222; Vred. Verviers 20-7-1888, Pas. 1889, 52; B.R. Brussel 6-6-1895, Pas. 1895, 285; B.R. Oudenaarde 9-4-1902, Pand. Pér. 1904, nr. 376.

(6) Besluiten voorafgaandelijk het arrest Cass. 24 oktober 1957, Pas. 1958, I, p. 170.

(7) Wet van 15 oktober 1945, houdende speciale belasting op de winsten voortvloeiend uit leveringen en prestaties aan de vijand; wet van 16 oktober 1945, houdende extra-belasting op de in oorlogstijd behaalde exceptionele winsten en baten; wet van 12 maart 1957, waarbij een konjunkturbelasting werd ingevoerd.

In zijn besluiten, voorafgaande aan het meervermelde arrest van 22 oktober 1934, stipt Gesché aan, dat de vroegere rechtspraak en m.b. het arrest van 24 juni 1886, Pas. 1886, I, 277 (riolering- en trottoirtaksen zijn onrechtstreeks) juist was «parce que une circonstance se présentait qui a pu justifier la décision, notamment que la taxe était perceptible en un fois, immédiatement après l'achèvement des travaux», terwijl van deze omstandigheid geen sprake was in het gemeentereglement, waarover het Hof van Cassatie op 22 oktober 1934 te oordelen kreeg en dat sprak van «une taxe payable annuellement». Dezelfde redenering vinden we zeer duidelijk uitgedrukt in een arrest van het Hof van Beroep, Brussel, dd. 22 maart 1950, R.W. 28-5-1950, p. 1504: «een gemeentelijke taks, geheven naar aanleiding van het leggen van een straat, is een rechtstreekse belasting wanneer zij geïnd wordt per dienstjaar en volgens kohier».

(9) Gelijkluidend zijn volgende arresten, met dien verstande o.m. dat de feitelijke gegevens van het probleem niet altijd betrekking hebben op het aanleggen van riolen of straten, terwijl de ter beroordeling voorgelegde gemeentereglementen zelf de belastingen ad hoc als rechtstreeks aanzien: Cass. 7-12-1936, Pas. 1936, I, 439; Cass. 27-2-1941, Pas. 1941, I, 60; Cass. 3-6-1947, Pas. 1947, I, 237; Cass. 10-5-1949, Pas. 1949, I, 347; Cass. 20-2-1951, Pas. 1951, I, 414; Cass. 24-10-1957, Pas. 1958, I, 170; Cass. 24-4-1958, Pas. 1958, I, 942; Cass. 19-2-1959, Pas. 1959, I, 623.

(10) La taxe communale litigieuse, établie à charge des propriétaires d'immeubles longeant une voie publique où des travaux d'égouts ont été exécutés aux frais de la commune, qui est calculée d'après la longueur du développement à front de rue et est exigible, en principe, en une seule fois, constitue une imposition indirecte; si le règlement qui institue pareille taxe donne à ceux qui y sont assujettis la faculté de s'en libérer en plusieurs paiements intitulés taxe d'annuités, il ne transforme pas ainsi pour l'assujetti qui fait usage de cette faculté la taxe indirecte en une taxe directe, mais il se borne à fixer une modalité de paiement d'une taxe indirecte.

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 11 september 1961.

Voorzitter: M. Vandermersch.
Raadsheer-verslaggever: M. Naulaerts.
Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Wegverkeer. — Strekking van artikel 17 van het algemeen wegverkeersreglement. — Omstandigheden, waarin de bestuurder, die zijn voertuig tot stilstand brengt, zijn voorrang verliest.

Luidens art. 17 van het algemeen wegverkeersreglement (K.B. 4 juni 1958) moet elk bestuurder, die een manoeuvre wil uitvoeren, zoals zijn voertuig opnieuw in beweging brengen, de andere bestuurders laten voorgaan.

De bestuurder, die zijn voertuig tot stilstand heeft gebracht, verliest de voorrang vanaf het ogenblik, dat de andere bestuurder zich van de stilstand heeft kunnen vergewissen, zelfs wanneer hij zich hiervan in werkelijkheid niet heeft vergewist.

Lauwkens t/De Ster.

Gelet op het bestreden arrest, op 24 december 1960 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

I. Voor zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de publieke vordering;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikelen 97 van de Grondwet, 16 en 17 van het koninklijk besluit van 8 april 1954, zoals aangevuld bij artikel 5 van het koninklijk besluit van 4 juni 1958, 418-420 van het Strafwetboek;

doordat het bestreden arrest aanlegger veroordeelt, hoewel hij over de voorrang van rechts beschikte, om de reden dat hij, alvorens het kruispunt over te steken, zijn voertuig tot stilstand bracht vooraleer het opnieuw in beweging te brengen, zonder vast te stellen dat de burgerlijke partij Van Hertum de uitgevoerde rijbeweging zou gezien hebben — omstandigheid waarvan de vaststelling nochtans onontbeerlijk was om haar, op haar beurt, de prioriteit te verlenen —, en dan wanneer de enige omstandigheid door het arrest ingeroepen deze is: dat de verklaring van de burgerlijke partij, dat zij het voertuig van aanlegger maar opgemerkt zou hebben toen hij bezig was de door haar gevolgde rijbaan over te steken, vermoedelijk uit te leggen is doordat zij zich, ingevolge de opgelopen hersenschudding, niet meer juist kon herinneren in welke omstandigheden het ongeval is gebeurd, wat niet voldoende is om te bewijzen dat die burgerlijke partij de rijbeweging van aanlegger gezien had, zodat aanlegger zijn voorrang had behouden;

Overwegende dat luidens artikel 17 van de wegcode van 10 december 1958, elke bestuurder die een manoeuvre wil uitvoeren, zoals zijn voertuig opnieuw in beweging brengen, de andere bestuurders moet laten voorgaan;

Overwegende dat de bestuurder, die zijn voertuig tot stilstand heeft gebracht, de voorrang verliest van

het ogenblik dat de andere bestuurder zich van die stilstand heeft kunnen vergewissen, zelfs wanneer hij zich in werkelijkheid hiervan niet heeft vergewist;

Overwegende dat het vonnis vaststelt: «1. dat beklaagde — hier aanlegger — alvorens het kruispunt, waar het ongeval zich voorgedaan heeft, over te steken, zijn voertuig tot stilstand en vervolgens opnieuw in beweging gebracht heeft, 2. dat de plaatsgesteldheid dusdanig is dat de aldus door beklaagde uitgevoerde rijbeweging kon bemerkt worden door de burgerlijke partij, die zich toen op minder dan 80 meter van het kruispunt bevond; dat immers geen ongeval ware gebeurd, indien zij toen nog op 80 meter of meer daarvan zou verwijderd geweest zijn, vermits beklaagde haar dan niet zou gehinderd hebben »;

Overwegende dat uit die soevereine vaststelling van het vonnis volgt dat de andere bestuurder aanlegger heeft kunnen bemerken toen deze tot stilstand is gekomen;

Dat het middel niet kan aangenomen worden;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de bestreden beslissing overeenkomstig de wet is;

II. Voor zover de voorziening gericht is tegen de beslissing over de burgerlijke vordering ingesteld door «De Ster — Het algemeen syndicaat» Gemeenschappelijke verzekeringskas tegen arbeidsongevallen;

Overwegende dat aanlegger geen bijzonder middel aanvoert;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 20 juni 1961.

Voorzitter: M. Bayot.

Raadsheer-verslaggever: M. De Waersegger.

Advocaat-generaal: M. Delange.

Valsheid in geschriften. — Vereisten voor de strafbaarheid. — Het gebruik van de valse akte is niet vereist.

De valsheid in geschriften is strafbaar, wanneer zij op het ogenblik, dat zij gepleegd wordt, een openbaar of privaat belang kan krenken door het gebruik, dat er eventueel van zou gemaakt worden. Door de wet is echter niet vereist, dat de mogelijkheid tot nadeel voortvloeit uit het gebruik waartoe de valsheid gepleegd is. Het materieel element van de valsheid, eenmaal bewezen, zou toch blijven bestaan, zelfs zo er geen gebruik van de valse akte gemaakt wordt.

Allard en Beerblock.

Gelet op het bestreden arrest, op 26 oktober 1960 door het Hof van Beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 196, 197 en 213 van het Strafwetboek, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, bij bevestiging van het beroepen vonnis, aanleggers als daders of mededaders van de valsheid en van gebruik van valse stukken veroordeeld heeft, om de redenen, ondermeer,

dat de aanduiding van de datum van 27 augustus 1958, als zijnde die van de inschrijving in het register van de overdracht van de aandelen van Allard aan Beerblock, een valsheid is, dat deze valsheid gepleegd is om de Raad van het Instituut der Revisoren te misleiden door Allard het hem gevraagde bewijs te bezorgen van een feit, dat hij tot staving van zijn verdediging aanhaalde; dat de valsheid, wanneer zij eenmaal gepleegd is, een nadeel heeft kunnen berokkenen door inderdaad vanaf 27 augustus 1958 tegenover al de derden te doen ingaan de gevolgen van een afstand van aandelen, die gesteld dat hij oprecht was, slechts had kunnen tegengeworpen worden vanaf de werkelijke datum van zijn inschrijving in het register van de vennoten, dat de valsheid strafbaar is zodra er vanaf het ogenblik dat zij gepleegd wordt, een mogelijkheid tot nadeel bestaat door het gebruik dat ervan zou gemaakt worden en dat het onverschillig is, dat uit het gebruik dat van de valsheid voor het disciplinaire college gemaakt is, geen nadeel gesproken is noch eruit had kunnen volgen;

dan wanneer de valsheid in geschriften, om strafbaar te zijn, op het ogenblik dat zij gepleegd wordt, een openbaar of privaat belang moet kunnen krenken, door het gebruik waartoe het valse stuk opgesteld is,

dan wanneer, de rechters in hoger beroep, erkend hebbende dat ten deze het gebruik waartoe het valse stuk opgesteld is, erin bestond Allard het bewijs te bezorgen van een feit dat hij tot staving van zijn verdediging voor de Raad van het Instituut der Revisoren aanhaalde, derhalve moesten nagaan of uit dat werkelijk geschied gebruik ja dan neen een nadeel kon volgen, en dan wanneer zij, door dit onderzoek niet te doen, de vereniging van de wettelijke vereisten tot de overtredingen die zij bewezen verklaard hebben niet vastgesteld, noch hun beslissing wettig met redenen omkleed hebben (schending van al de in het middel aangeduide wetsbepalingen),

dan wanneer het tegenstrijdig en dubbelzinnig is te zeggen, enerzijds, dat de valsheid strafbaar is zodra er vanaf het ogenblik dat zij gepleegd wordt een mogelijkheid tot nadeel bestaat door het gebruik dat ervan zou gemaakt worden, dat ten deze de valsheid gepleegd en gebruikt is om de Raad van het Instituut van Revisoren te misleiden door Allard het hem gevraagde bewijs te bezorgen van een feit dat hij tot staving van zijn verdediging voor dit disciplinair college aanhaalde, en, anderzijds, het onverschillig is dat uit dit gebruik geen nadeel had kunnen voortvloeien, daar de valsheid, vanaf het ogenblik dat zij gepleegd wordt een nadeel kon berokkenen door jegens al de derden vanaf 27 augustus 1958 de gevolgen te doen ingaan van een afstand van aandelen, die, gesteld dat hij oprecht was, hun slechts had kunnen tegengeworpen worden, vanaf de werkelijke datum van zijn inschrijving in het register der vennoten, en dan wanneer dergelijke tegenstrijdige en dubbelzinnige motivering geen mogelijkheid biedt de wettigheid van de veroordeling van aanlegger na te gaan (schending, inzonderheid van artikel 97 van de Grondwet);

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt, zonder deswege gecritiseerd te worden, dat aanleggers een valsheid in geschriften gepleegd hebben met bedrieglijk opzet of met het oogmerk om te schaden;

Overwegende dat de valsheid in geschriften strafbaar is, wanneer zij, op het ogenblik dat zij gepleegd wordt, een openbaar of privaat belang kan krenken

door het gebruik dat eventueel ervan zou gemaakt worden; dat de wet evenwel niet vereist dat de mogelijkheid tot nadeel voortvloeit uit het gebruik waartoe de valsheid gepleegd is; dat toch dit materieel element van de valsheid, eenmaal bewezen, zou blijven bestaan, zelfs zo er geen gebruik gemaakt wordt van de valse akte;

Dat derhalve de rechter over de feiten, daar hij het bestaan van dit element van het misdrijf in de in het middel aangehaalde bewoordingen vastgesteld heeft, niet meer behoefde na te gaan of het gebruik dat aanleggers bij het vervalsen van het register beoogden en dat zij werkelijk van deze valsheid gemaakt hebben, op zichzelf een nadeel kon berokkenen;

Dat het eerste onderdeel van het middel naar recht faalt;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat de grief van tegenstrijdigheid en dubbelzinnigheid van de in het middel aangehaalde redenen van het arrest onderstelt dat de dader van een valsheid in geschriften slechts strafbaar is, wanneer het gebruik dat hij van zin was ervan te maken een mogelijkheid tot nadeel opleverde;

Dat derhalve het tweede onderdeel van het middel feitelijke grondslag mist;

En overwegende dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorzieningen;

Veroordeelt aanleggers tot de kosten.

RAAD VAN STATE

6e Kamer. — 7 december 1961.

Voorzitter : M. Vauthier.

Raadsheren : M.M. Declaire en Coyette.

Substituut-auditeur-generaal : M. Haesaert.

Advocaten : Mrs. Fries en Wolff.

Vergoedingspensioenen. — Betwisting door Rekenhof. — Voorschriften van artikel 45 van de gecoördineerde wetten. — Taak van bevoegde minister.

Indien het Rekenhof zijn visum weigert voor de uitbetaling van een vergoedingspensioen, dient de Minister van Financiën zich te schikken naar de voorschriften van art. 45 van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen.

Leulier t/Belgische Staat (Minister van Financiën).

Arrest nr 9014.

.....
Gezien het op 28 januari 1961 ingediende verzoekschrift, waarbij Jules Leulier de nietigverklaring vordert van de op 30 november 1960 door de Minister van Financiën genomen beslissing, de uitgave verbonden aan het vergoedingspensioen, hetwelk de Commissie van beroep voor vergoedingspensioenen op 27 april 1960 aan verzoekers pleegkinderen had verleend, niet vast te leggen ;

Overwegende dat Arthur Leulier, rijkswachtheadjuvant, overleden is aan de gevolgen van een ongeval dat zich heeft voorgedaan toen hij uit verlof naar zijn kan-

tonnement terugkeerde ; dat de rechtbank van Charleroi de bestuurder die met hem in botsing was gekomen, geheel voor het ongeval aansprakelijk heeft gesteld ; dat verzoeker, als voogd van de minderjarige kinderen van de overledene, om een vergoedingspensioen heeft verzocht ; dat de Commissie voor vergoedingspensioenen op die vraag recht heeft gedaan, oordelend dat het slachtoffer tijdens en ten gevolge van de dienst is overleden ; dat de Commissie van beroep, na hoger beroep van de Staat, op 27 april 1960 de beslissing van eerste aanleg heeft bevestigd ; dat het Rekenhof op 22 september 1960 zijn visum heeft geweigerd, zeggend dat de conclusie, dat het ongeval zich tijdens en tengevolge van de dienst heeft voorgedaan, niet gewettigd is ; dat de Minister na die weigering verzoeker op 30 november 1960 heeft bericht, dat hij « onder die omstandigheden de uitgave niet kon doen » ;

Overwegende dat verzoeker vraagt, die ministeriële beslissing te vernietigen ; dat hij zijn eis steunt op een verkeerde toepassing van artikel 45, § 5, in zover van de daarin voorgeschreven procedure geen gebruik is gemaakt ;

Overwegende dat de tegenpartij zich op een exceptie van onbevoegdheid beroept ; dat zij de volgende argumenten ontwikkelt :

« De bestreden beslissing is een weigering tot betaling van het pensioen, dat de C.V.P. van Brussel op 10 maart 1958 heeft toegestaan, welke beslissing door de C.B.V.P. op 27 april 1960 is bevestigd.

Ongeacht de beweegredenen van die weigering tot betaling, heeft de verzoekende partij uiteraard bij het vernietigen ervan alleen maar belang in zover zij in werkelijkheid om betaling van dat pensioen verzoekt.

Het onderhavige beroep behoort dus, gelet op zijn onderwerp, tot de bevoegdheid van hoven en rechtbanken, niet tot die van de Raad van State » ;

Overwegende dat de Raad van State bevoegd is om na te gaan of de Minister een juiste toepassing heeft gegeven aan de voorschriften van artikel 45 van de gecoördineerde wetten op de vergoedingspensioenen, hetwelk bepaalt : « In geval van betwisting door het Rekenhof, kan de Minister tot wiens bevoegdheid de vergoedingspensioenen behoren, het bij § 4 voorziene hoger beroep instellen, zo hij daarvan geen gebruik gemaakt heeft. Werd dit recht op hoger beroep reeds uitgeoefend, dan wordt de bij artikel 40 voorziene procedure gevolgd en desnoods de laatste alinea van artikel 43 toegepast » ;

Overwegende dat de Minister hier gebruik heeft gemaakt van het hoger beroep als bepaald in § 4 ; dat hij dus gehouden was het laatste lid van § 5 toe te passen en het geschil voor de in herziening zitting houdende Commissie van beroep te brengen ; dat hij door een andere rechtspleging te gebruiken, zijn bevoegdheid te buiten is gegaan,

Besluit.

Artikel 1.

De door de Minister van Financiën op 30 november genomen beslissing, de uitgaaf voor het vergoedingspensioen dat aan verzoekers pleegkinderen is toegestaan, niet vast te leggen, is vernietigd.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1ste Kamer. — 22 juni 1961.

Voorzitter : M. Bossaert.

Raadsheren : M.M. Santenaire en Beeckman.

Advokaat-generaal : M. Matthijs.

Advokaat : Mr. Van de Velde-Winant (Gent).

Adoptie. — Geadopteerde : louter aangenomen kind van de echtgenote. — Adoptant : medeëchtgenoot, die een wettige afstammeling in leven heeft. — Verzoek tot bekrachtiging. — Niet ontvankelijk.

Is niet ontvankelijk het verzoek tot bekrachtiging, op grond van art. 344, alinea 6, B.W. (art. 9, alinea 7, Wet van 10 februari 1958), van de aanneming door een der echtgenoten van een niet bloedeigen doch louter aangenomen kind van de medeëchtgenoot wanneer de adoptant een wettige afstammeling in leven heeft.

Immers, om in het kader van art. 344 B.W. aan de uitdrukking « het kind » van de echtgenoot zijn juridische en logische betekenis te weigeren, moet daartoe minstens aanleiding bestaan in de tekst of de geest van de wet zelf. De omstandige voorbereidende werken en besprekingen der wet van 10 februari 1958, wijzen er echter duidelijk op dat de wetgever tot doel had de aanneming te vergemakkelijken door de echtgenoot, niet enkel van een uit een vroeger huwelijk geboren kind van de medeëchtgenoot, maar bijzonder van een onwettig of overspelig kind uit de betrekkingen van beide echtgenoten of van de medeëchtgenoot met een ander persoon. Tevens staat het vast dat de wijziging in zake adoptie van art. 344 B.W. door art. 9 der wet van 10 februari 1958 rechtstreeks verband houdt met de andere bepalingen derzelfde wet, nl. art. 3 dat het art. 331 B.W. vervangen heeft, en art. 4 dat in het B.W. een artikel 331bis heeft ingelast, bepalingen waaruit blijkt dat, tot bescherming van het wettig gezin, in principe het verbod van de wettiging van in overspel verwekte kinderen gehandhaafd blijft. De nauwkeurige omschrijving der enige uitzondering op dit verbod sluit noodzakelijk uit dat de wetgever in het samengaan art. 9, waarbij art. 344 B.W. gewijzigd werd, aan het woord « kind » van de echtgenoot een uitgebreider betekenis heeft gegeven dan deze van bloedeigen kind, zoniet wordt het principieel verbod van wettiging der overspelige kinderen in zijn toepassing ontworicht, daar het immers zou volstaan dat een der echtgenoten het kind adopteert, dat hij met zijn toekomstige echtgenote in overspel heeft verwekt, opdat laatstgenoemde naderhand, in weerwil van art. 331 B.W., dit zelfde kind door aanneming in zijn wettige familie zou kunnen brengen.

Lepot Florent en Van Laere Mariette
t/ Openbaar Ministerie.

Verzoekschrift houdende hoger beroep.

Aan de heer Eerste Voorzitter en Voorzitters en Raadsheren van het Hof van Beroep te Gent, hebben de eer U te vertonen met eerbied, de heer Florent Lepot, gepensioneerde, wonende en gehuisvest te Gent, Buffelstraat 20.

Mejuffer Van Laere Mariette, aangenomen en meer-

derjarig kind van zijn echtgenote Van Laere Leonie wonende en gehuisvest te Gent, Buffelstraat, 20, voor wie is aangesteld en optreden zal Mter Pierre Cruyt, pleitbezorger aan het Hof, Koning Albertlaan, 75 ;

Dat Van Laere Leonie, echtgenote van de eerste verzoeker, tweede verzoekster heeft aangenomen als kind ; dat deze aanneming bekrachtigd werd door de rechtbank te Gent in 1955 ;

Dat eerste verzoeker ten dien tijde dit kind niet kon aannemen omdat hij zelf kinderen had uit een eerste huwelijk ;

Dat hij bij toepassing van de nieuwe wet thans in de voorwaarden verkeert om het kind aan te nemen ;

Dat er hiertoe zedelijke redenen van zeer ernstige aard zijn ;

Dat inderdaad tweede verzoekster de nicht is van zijn vrouw ; dat meisje heeft haar ouders verloren en werd aangenomen door mevr. Lepot die haar werkelijk aanzag als haar eigen dochter in vervanging van de overleden moeder ;

Dat eerste verzoeker ook het meisje als een eigen kind heeft aangezien des te meer dat van zijn kinderen uit het eerste huwelijk, de oudste Robert in Marocco is gevestigd en de tweede op 2 februari 1960 in Frankrijk overleden is ;

Dat de rechtbank niettemin de aanneming heeft verworpen omdat « klaarblijkelijk » de wet niet toepasselijk zou zijn in dit geval en dat een bloedverwantschap bestaat tussen de moeder en het aangenomen kind (hetgeen in feite niet volledig juist is gezien zij de nicht is en dus nauw bloedverwant).

Dat de rechtbank zinspeelt op het woord kind en laat opmerken dat de wetgever het woord kind niet gebruikt in de wet op de kinderaannemingen ; dat dit argument waardeloos is zolang het kind niet aangenomen is, is hij geen kind en de wet betreffende de pleegvormen om tot de aanneming te komen spreekt en kan slechts spreken van de verhoudingen tussen personen die tot aan de aanneming aan elkaar vreemd blijven ;

Integendeel eens het kind aangenomen vindt men in het burgerlijk wetboek het woord kind om het aangenomen kind te kwalificeren (en is, naar onze mening geen enkel artikel in het burgerlijk wetboek waarin het woord kind niet al de kinderen bedoelt) en het Hof Van Brussel in het arrest van 23 december 1959 J.T. 60 156 heeft voor recht gezegd dat waar de wet aan de kinderen zonder bepaling, een deel van de erfenis voorbehoudt, zij ook dient toegepast op de aangenomen kinderen ;

Dat overigens de opmerking van de rechtbank zelf niet juist is en namelijk in art. 350 alinea 3 daar waar er sprake is van zekere gevolgen van een verworpen aanneming de wet het woord kind gebruikt heeft (ente les enfants adoptifs) ;

Dat een aangenomen kind een kind is en het tegenovergestelde beweren is in rechtstreekse oppositie met het begrip zelf van de aanneming ;

Aangezien de rechtbank ook de bedoeling van de wetgever en de voorbereidende werken inriep maar daar waar de tekst klaar en duidelijk is er geen sprake kan zijn van interpretatie (eensluitende rechtspraak van het verbrekingshof) ;

Aangezien de tekst duidelijk en klaar is ;

Dat art. 344 de voorwaarden stelt : het verbiedt eerst de aanneming in bepaalde gevallen. Zo wordt in principieel verboden een kind op te nemen wanneer men zelf wettige of natuurlijk erkende kinderen heeft (hier bestaat er dus een verschil tussen de vader van een wettig of natuurlijk kind en de vader van een aangenomen kind) ;

Daarna bepaalt art. 344 « lorsqu'il s'agit de l'adoption de l'enfant de l'un des époux par son conjoint... il suffit... »

Dus dit alinea van 344 schakelt al de andere voorwaarden uit en namelijk deze vermeld onder 3° van het zelfde artikel waarvan hierover sprake;

Dat de rechtbank geen onderscheid mag doen waar de wetgever geen onderscheid heeft gemaakt en dat waar art. 344, 3° duidelijk het geval van een aangenomen kind heft voorzien, het ten zeerste ondenkelijk is dat de wetgever in een volgend alinea het geval van een aangenomen kind zou vergeten hebben(!) en geen uitzondering zou hebben voorzien en in plaats van « enfant » niet zou hebben gezegd « enfants légitime ou naturel reconnu »;

Dat het woord van Napoleon, toen eerste consul, het debat kan samenvatten:

« L'adoption est inutile si elle ne donne pas au père adoptif un fils » (Séance du 14 frimaire an X N° 19 Locré T. III, bl. 202, 203). De stelling van de rechtbank komt hierop neer de band van vaderschap door de aanneming verworven te ontkennen.

Redenen waarom zij zich tot Ued. wenden met eerbiedig verzoek, hun akte te geven dat bij deze beroep aantekenen tegen het vonnis geveld door de rechtbank van Gent op 25 oktober 1960 in zake van Laer-Lepot en het openbare Ministerie;

Het beroep ontvankelijk en gegrond te verklaren dienvolgens de aanneming van tweede verzoekster door eerste verzoekster van kracht te verklaren.

Advies van het Openbaar Ministerie.

Gezien hierboven weergegeven verzoekschrift en de er aan toegevoegde bescheiden;

Gehoord het verslag van dhr. raadsheer Beeckman, en gelet op de mondelinge uiteenzetting gedaan ter raadkamer vóór het Hof op 23 februari 1961 door dhr. J. Van De Velde-Winant, advocaat bij het Hof van beroep te Gent, uit naam van appellanten;

Gezien de pleitnota ingediend door Mster Van De Velde-Winant op 27 februari 1961;

I. Wat de ontvankelijkheid van het hoger beroep betreft:

Overwegende dat, in verband met de bepalingen van art. 356-B.W. en 858-B.B.Rv., het door aannemende en aangenomen, samen ingesteld hoger beroep regelmatig is naar tijd en vorm, en ontvankelijk is;

II. Wat de grond van de zaak betreft:

A) Overwegende dat, ten overstaan van de oordeelkundige beschouwingen dienaangaande door appellanten uitgebracht in hun hierboven staand verzoekschrift, de redenering van de eerste rechter bezwaarlijk kan worden bijgetreden waar hij, tot staving van zijn beslissing van niet-bekrachtiging van de adoptie van Van Laere Mariette, aangenomen meerderjarig kind, doch ook niet, in casu dochter van de broeder van Van Laere, Leonie, echtgenote van de aannemende ter zake, o.m. uit het gebruikmaken door de wetgever van de bewoordingen « een kind van een der echtgenoten » in art. 9 der wet van 10 februari 1958, houdende vervanging van het vroeger art. 344-B.W. (art. 1 - Wet van 22 maart 1940), afleidt dat deze bewoordingen reeds op zich zelf klaarblijkelijk een bloedeigen kind bedoelen, met uitsluiting van een aangenomen kind;

Dat immers dit louter tekstargument niet dienend is ten overstaan van de vaststelling dat in andere bepa-

lingen van hoofdstuk I, titel VIII, boek I-B.W., vervangen door de wet van 22 maart 1940 op de kinderaanneming, de wetgever van het woord « kind » gebruik maakt, waar dit woord ongetwijfeld wel het aangenomen kind bedoelt (zie mv. art. 350, al. 3-B.W.);

Dat wel integendeel, zo men de loutere tekstargumentering wil aankleven en doordrijven het alsdan ook zou behoren vast te stellen dat, na in art. 9 al. 7 der voormelde wet van 10 februari 1958, gebruik te hebben gemaakt van de bewoordingen « een kind van een van de echtgenoten », de wetgever, twee alinea's verder, n.l. in art. 9 - al. 9, gebruik maakt van de bewoordingen « de aan te nemen persoon »; dat dit laatste woord « persoon » ongetwijfeld ruimer is dan het woord « kind », en n.l. ook een louter aangenomen kind zou kunnen bedoelen;

Overwegende derhalve dat, op grond van zuivere tekstargumentering, de zienswijze van de eerste rechter zeker niet kan worden gerechtvaardigd;

Dat wel integendeel het uitsluitend in acht nemen van de tekst van art. 9 - alinea's 7, 8 en 9 der voormelde wet van 10 februari 1958, enkel en noodzakelijk tot de vaststelling leidt dat deze tekst, waar hij bepaalt dat « voor de aanneming van een kind van een van de echtgenoten door de andere echtgenoot of door beide echtgenoten tegelijk, het voldoende is dat de aannemende personen ouder zijn dan 21 jaar en ten minste tien jaar ouder zijn dan de aan te nemen persoon », geen enkel onderscheid maakt tussen het geval waar dit kind van een van de echtgenoten » een wettig of een onwettig kind (a.g. een bloedeigen kind) is, en het geval waar dit kind een aangenomen kind is;

B) Overwegende dat hetgeen waaraan, in onderhavig geval, evenwel dient te worden herinnerd de niet betwistbare vaststelling is dat, in het stelsel der kinderadoptie gehuldigd door de wet van 22 maart 1940, de uitwerkselen van de verwantschap en van de afstamming voortspuitende uit de kinderaanneming op een loutere fictie gevestigd zijn, waarvan nu juist daarom de voorwaarden en de gevolgen nooit verder kunnen reiken dan die welke uitdrukkeeljk gesteld en erkend worden door een wettekst, trouwens enkel vatbaar voor stipte interpretatie (De Page, Complément, B.I. nr. 1261; G. Auvray, « L'adoption et la tutelle officieuse » - Brussel - 1949 - nr. 77 - in fine - blz. 106; Rb. Aarlen, 26 februari 1960, Ann. Not. et Enreg., 1961, blz. 16, en bevestigend arrest Luik (1ste K.), 19 oktober 1960, J.T. 1961, blz. 135); dat, in dit verband, de algemene voorwaarden om te mogen aannemen en aangenomen te worden, gesteld bij de artikelen 343,344 alinea's 1 tot 5, 345 en 346-B.W., wel als het gemeen recht inzake kinderaanneming moeten worden beschouwd en terloops moet worden onderstreept dat een der gemeenrechtelijke adoptievoorwaarden gesteld bij art. 344, al. 4-B.W., met name de afwezigheid aan de zijde van de adoptant van wettige afstammeling en van erkend natuurlijk kind, nochtans de aanneming toelaat wanneer de adoptant reeds een aangenomen kind heeft (Zie: Parl. Besch. - Kamer - Zitt. 1937-1938 - r. 178 - Verslag van dhr. Carton de Wiart dd. 7 april 1938, blz. 6; Laurent, B.IV, nr. 197, blz. 281; De Page, B.I., nr. 1253; G. Auvray, op. cit., nr. 10, blz. 44).

Overwegende dat, terwijl de hervorming, gehuldigd door art. 9 der wet van 10 februari 1958, en weergegeven in de alinea's 6 tot 9 van art. 344-B.W., als afwijkende bepalingen moeten worden beschouwd van hierboven bedoelde gemeenrechtelijke adoptievoorwaarden in hetzelfde artikel 344 gesteld, bezwaarlijk kan worden vooropgesteld of verondersteld dat de wetgever van 1958, wiens voorbereidende werken en besprekingen

aangaande de hervorming die hij o.m. inzake adoptie wou invoeren, bijzonder grondig en nauwkeurig waren, het geval uit het oog zou hebben verloren waarin de aanneming van een kind van een der echtgenoten door de andere echtgenoot of door beide echtgenoten tegelijk, niet een wettig of onwettig kind betrof uit een van deze echtgenoten geboren, noch een door één der echtgenoten aangenomen kind; dat zodanige vergetelheid of verstrooidheid van de wetgever, door sommige rechtspraak naar voren gebracht (Zie Luik, 19 oktober 1960, J.T. 1961, 135), des te min mag worden verondersteld dat, vermits de wetgever van 1958 nu juist uitzonderlijke bepalingen beoogde op het gemeenrechtelijk stelsel van art. 344 - B.W., hij, bij de behandeling van die afwijkende bepalingen, noodzakelijk zijn aandacht heeft moeten bedijden aan dit gemeenrechtelijk stelsel, en o.m. aan de hierboven herinnerde mogelijkheid van kinderaanneming ingeval van voorafbestaan aan de zijde van de adoptant van adoptieve afstamming, doch bij uitsluiting van wettige afstamming of erkend natuurlijk kind;

Overwegende dat laatstvermelde veronderstelling zijnde aldus ter zijde geschoven, het verder behoort na te gaan, of bij het stellen van meer voordelige voorwaarden tot de kinderaanneming dan die van het gemeen recht, — en o.m. de ontvankelijkheid van de aanneming, ondanks het bestaan aan de zijde van de adoptant van een wettige afstamming of van een erkend natuurlijk kind, indien het om de aanneming gaat door een echtgenoot van een kind van de andere echtgenoot, — de wetgever van 1958, niet enkel hierbij de aanneming heeft bedoeld van een wettig of onwettig doch bloedeigen kind, maar wel hoofdzakelijk hierdoor de aanneming van een vroeger door de medeëchtgenoot aangenomen kind beslist heeft uitgesloten althans er niet toe geneigd was dergelijk kind van de meer voordelige adoptievoorwaarden te laten genieten;

Overwegende dat, bij inzage van de voorbereidende werken der wet van 10 februari 1958 en van de besprekingen waartoe zij in de Wetgevende Kamers aanleiding gaf (zie Pasinomie, 1958, blz. 87 tot 132, en meer bepaald : het verslag van dhr senator J. Chot uit naam van de Senaatscommissie voor de Justitie dd. 4 juni 1957, sub. art. 9 - blz. 94 en 95; de bespreking in de Senaatsvergadering van 4 juli 1957, en o.m. de tussenkomst van mevr. Ciselet, blz. 124 - kol. 1; het verslag van mevr. Vanderveken-Van De Plas uit naam van de Commissie voor de Justitie van de Kamer der Volksvertegenwoordigers dd. 16 januari 1958, blz. 129 - kol. 1; de bespreking in de Kamervergadering van 28 januari 1958, en o.m. het verslag van mevr. Vanderveken-Van De Plas, blz. 132, kol. 1), het voor de hand ligt dat de wetgever van 1958 tot doel had de aanneming te vergemakkelijken door de echtgenoot niet enkel van een uit een vroeger huwelijk geboren kind van de medeëchtgenoot, maar vooral van een onwettig of overspelig kind uit de betrekkingen van beide echtgenoten of van de medeëchtgenoot met een ander persoon geboren; dat de parlementaire verslagen, uiteenzettingen, beschouwingen, en discussies, uitgebracht in het teken van een brede en edelmoedige wetgevende hervorming die er toe strekte het lot der overspelige kinderen te verbeteren enkel dit aspect van de wijziging van art. 344 - B.W. op het oog hebben gehad; dat zij nergens of op geen enkel ogenblik het geval hebben behandeld, of er op hebben gezinspeeld, van het aangenomen kind van een der echtgenoten;

Overwegende echter dat uit deze vaststelling allerminst mag worden afgeleid dat de wetgever van 1958, door zijn volkomen stilzwijgen omtrent de mogelijkheid tot aanneming door de echtgenoot van een aange-

nomen kind van zijn medeëchtgenoot, deze categorie kinderen uit de wetgevende hervorming van art. 344 - B.W. bepaald heeft uitgesloten, althans er niet toe geneigd was zijn bezorgdheid tot deze categorie kinderen uit te breiden, zoals zelfde hierboven vermelde rechtspraak voorhoudt (Luik, 19 oktober 1960, J.T. 1961, 135).

Overwegende dat wel integendeel, uit het hierboven vermeld verslag van dhr senator J. Chot blijkt dat, ofschoon de wetgevende hervorming van 1958 hoofdzakelijk tot doel had de aanneming mogelijk te maken door de echtgenoot van een wettig, doch vooral onwettig, of overspelig kind van de medeëchtgenoot of van beiden, niettemin dit doel niet gesteld werd bij uitsluiting van andere mogelijke gevallen. (Zie o.m. de bewoordingen « Il permet surtout... » en verder « C'est là l'essentiel de la réforme. Celle-ci va permettre de faire rentrer au plus tôt dans la famille légale des enfants au statut irrégulier, qui ne peuvent profiter des dispositions nouvelles en faveur de certains enfants adultérins. » — Verslag van 4 juni 1957, op.cit., sub. art. 9 — Pasinomie, 1958, blz. 94 en 95);

Overwegende dat het onderzoek van de voorbereidende werken en parlementaire besprekingen van de wet van 10 februari 1958 dus, evenmin als de tekst zelf van art. 9 - al. 7 van deze wet (art. 344 - al. 6 - B.W.), toelaat op afdoende wijze er toe te besluiten dat het aangenomen kind van een der echtgenoten uit deze wetgevende hervormingen beslist werd uitgesloten of gelaten;

C) Overwegende echter dat wat als een redelijke en logische zienswijze wel kan worden uitgebracht, de mening is dat : wanneer de wetgever tot een wetgevende hervorming overgaat en deze nauwkeurig regelt, het werkelijk als niet denkbaar voorkomt dat hij, bij deze regeling, daarin wettelijke voorschriften zou hebben ingelast, welke, als zoveel « mazen » van de wet listig zouden kunnen benut worden om uitslagen of uitwerkselen te bereiken, die de wetgevende hervorming bij haar doel en strekking precies heeft willen vermijden; dat zodanige inrichting van wetsontduiking, waardoor zijn wetgevend werk zou worden langelegd en aldus ten slotte de ganse wetgevende hervorming van haar finaliteit zou worden afgewend, in hoofde van de wetgever beslist moet worden uitgesloten;

Overwegende nochtans dat de interpretatie van de bewoordingen « een kind van een van de echtgenoten » in art. 344, al. 6 - B.W. als omvattende niet enkel een wettig, onwettig of overspelig kind uit een der echtgenoten, tot zodanige mogelijkheid tot wetsontduiking zou leiden.

Overwegende echter dat, onder dit opzicht, de voorbereidende werken en besprekingen van de wet van 15 februari 1958 toelaten een meer stevig standpunt in te nemen;

Overwegende inderdaad dat het zwaartepunt van de wetgevende hervorming van 1958, ofschoon zij op een aanzienlijke verruiming is uitgelopen van het oorspronkelijk wetsvoorstel van mevr. Ciselet tot wijziging van artt. 331 en 355 - B.W. betreffende de wettiging in sommige voorwaarden van overspelige kinderen... (Zie : Parl. Besch. - Senaat - Buit. Zitt. 1954 - nr. 11-12 mei 1954; Pasinomie, 1958, blz. 87 tot 91), niettemin gebleven is bij het stellen van welbepaalde voorwaarden, waardoor, onder het toezicht van de rechtbank, de wettiging en de erkenning van sommige welbepaalde kinderen mogelijk werden gemaakt, mits evenwel het in acht nemen van de bezorgdheid om de bescherming van het wettig gezin te handhaven (Zie : Parl. Besch. - Senaat - Zitt. 1956-1957 - nr. 300 - Verslag van sena-

tor J. Chot - 4 juni 1957 - blz. 2 ; Pasinomie, 1958, blz. 91) ; dat dan ook niet uit het oog mag worden verloren dat, indien bij deze wetgevende hervorming, art. 344 van het B.W. inzake kinderaaneming door art. 9 der wet van 10 februari 1958 vervangen werd, deze vervanging enkel geschied is in rechtstreeks verband met de andere bepalingen derzelfde wet, nl. art. 3 dat het art. 311 - B.W. vervangen heeft en art. 4 dat in het B.W. een artikel 331bis heeft ingevoegd, bepalingen waaruit blijkt dat in principe het verbod van de wettiging van in overspel verwekte kinderen gehandhaafd blijft. (Zie trouwens de tussenkomst van dhr. senator Rolin tijdens de bespreking van het wetsontwerp in de Senaat, op 4 juli 1957, Pasinomie, 1958, blz. 124, kol. 2), maar dat, in de gevallen waarin dergelijke wettiging bij uitzondering mogelijk wordt gemaakt, de gestelde voorwaarden nauwkeurig worden uitgestippeld terwijl, en mits inachtneming van een welbepaalde rechterlijke procedure, hun nakoming, alsook de gepastheid in feite van de aangevraagde wettiging, uitsluitend onder het rechtstreeks toezicht staan van de rechtbank, die de aangevraagde machtiging tot wettiging toekent of afwijst ; dat het nauw verband tussen art. 9 van de wet van 10 februari 1958 en de artikelen derzelfde wet welke betrekking hebben tot de uitzonderlijke mogelijkheid van wettiging van in overspel verwekte kinderen, duidelijk in het licht werd gesteld door de tussenkomst, in hoger vermelde Senaatsvergadering van 4 juli 1957 van de toenmalige Minister van Justitie, dhr. Lilar, die zich als volgt uitdrukte (Zie Pasinomie 1958, blz. 126, kol. 1) :

« Pourquoi beaucoup d'entre nous souhaitent-ils que soit autorisée la légitimation des enfants adultérins ? Ce n'est certainement pas, croyez-le bien, pour encourager les pratiques portant atteinte au respect dû à la famille. Mais un souci généreux est à la base de cette proposition due, dans sa première forme, à l'initiative de Mme Ciselet. Ce souci est de pouvoir rattacher, à un certain moment, à une seule cellule familiale, des enfants nés des mêmes parents, mais que des circonstances irrégulières de leur naissance, et auxquelles ils ne peuvent rien, séparerait de cette cellule si le législateur n'intervenait pas.

» C'est donc, croyez-le bien, une pensée de respect de la famille, un souci de regroupement des enfants au sein du noyau familial, qui est à la base de ce projet.

» Dans son exposé, M. le président Rolin a rappelé la disposition que la commission, après l'examen du projet, y avait jointe, sous la forme du dernier article. Cette disposition, relative à l'adoption, que l'on a dès à présent imbriquée dans ce texte, a le même objectif et tend également à resserrer les liens de la famille et à y intégrer tous les enfants qui seraient nés des mêmes parents dans des circonstances irrégulières. » ;

Overwegende dat, zoals het reeds hierboven vermeld arrest van het Hof van Beroep te Luik van 19 oktober 1960 het in zijn laatste motief terecht onderstreept, de toepassing van art. 344, alinea's 6 en volgende, B.W. (art. 9 - al. 7 en volgende der wet van 10 februari 1958), op het geval waarin het aan te nemen kind van een der echtgenoten door de medeëchtgenoot of door beide echtgenoten tegelijk een aangenomen kind is, en niet een uit één der echtgenoten geboren, dus bloed-eigen, kind, het principieel verbod tot wettiging der in overspel verwekte kinderen, gehandhaafd bij art. 331 - B.W. (art. 3 - W.v. 10 februari 1958), door middel van wetsontduiking volkomen zou kunnen ontzenuwd en lam gelegd worden ; het zou immers volstaan dat een der echtgenoten het kind zou aannemen, dat hij met zijn toekomstige echtgenoot in overspel heeft verwekt,

opdat laatstgenoemde naderhand, door middel van louter aanneming van ditzelfde kind al de voorwaarden vereist en al de regelen voorzien bij voormeld art. 331 - B.W. zou kunnen omzeilen, en het aldus aangenomen kind in samenloop zou kunnen brengen met zijn eigen wettige afstammelingen, ook inzake erfenisrechten (Zie : Brussel, 23 december 1959, J.T. 1960, 156 ; Rev. Not. 1960, 45) ;

Overwegende dat, bij vaststelling van het nauw verband dat door de wetgever tussen artt. 3-4 en 9 der wet van 15 februari 1958 werd gelegd, dergelijke mogelijkheid tot wetsontduiking door de wetgever zelf geschapen in een wetgevende hervorming, die hij nu juist als een dicht aaneengesloten geheel heeft beschouwd, behandeld en verwezenlijkt, redelijk moet worden uitgesloten ;

* * *

Overwegende derhalve dat, elke tekstargumentering ter zijde gelaten, en afgezien van de vaststelling dat het onderhavig geval door de wetgever van 1958 niet uitdrukkelijk werd uitgesloten, nochtans uit het doel, de geest en de strekking van de wet van 10 februari 1958 blijkt dat, op grond van art. 344 - al. 6 - B.W. (art. 9 - al. 7 - W.v. februari 1958), de aanneming door een der echtgenoten van een niet-bloedeigen doch louter aangenomen kind van de medeëchtgenoot, wanneer de adoptant een wettige afstammeling heeft, als niet ontvankelijk moet worden beschouwd ;

Mitsdien, meent de ondergetekende Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Gent, tot de afwijzing van het hoger beroep te moeten besluiten, en dienvolgens tot het niet-bekrachtigen van de akte van aanneming verleden voor notaris Jacques Soinne op 11 maart 1960.

Kosten ten laste van appellanten.

Waarvan akte.

Arrest

Gezien het verzoekschrift, ten titel van beroepsakte nedergelegd op 10 november 1960 ;

Gehoord in de raadkamer het verslag van dhr. Beeckman, raadsheer-rapporteur, het pleidooi van Mter Van de Velde-Winant, advocaat te Gent, raadsman van appellanten, en het advies van dhr. Matthijs, advocaat-generaal ;

Overwegende dat het beroep, overeenkomstig de artikelen 356 B.W. en 858 W.B.R., tijdig en regelmatig naar de vorm werd ingesteld ;

Overwegende dat appellant Florent-Joseph Lepot, in de akte dd. 11 maart 1960, verklaard heeft te adopteren de mede-appellante Marietta-Magdalena Van Laere ; dat laatstgenoemde het aangenomen kind is van Leonia Van Laere, appellante echtgenote, die in deze aanneming toestemt ;

Overwegende dat appellant te zamen met de mede-appellante voorstaat dat hij, op grond van art. 344 B.W. gewijzigd door art. 9 der wet van 10 februari 1958, het recht heeft het adoptief kind zijner echtgenote aan te nemen, ofschoon wettige afstammelingen uit zijn vroeger huwelijk met Jeanne Poncin in leven zijn ;

Overwegende dat voor de aanneming van een « kind » van een der echtgenoten, het niet vereist is dat de aannemende echtgenoot geen wettige afstammeling heeft (art. 344 B.W. tweede deel) ;

Overwegende dat het woord « kind » in zijn juridische betekenis de soortnaam is van zoon of dochter, hetzij de afstammeling met bloedverwantschap in de eerste graad (Capitant, Vocabulaire jur.) ;

Overwegende dat in verband met de ontvankelijkheid

dezer adoptie de vraag zich stelt of het door de echtgenote van appellant rechtsgeldig aangenomen kind, een kind is dat door de andere echtgenoot, die wettige afstammelingen heeft, kan aangenomen worden ;

Overwegende dat, het door appellant geadopteerd meerderjarig kind, de wettige dochter is van de broeder zijner echtgenote ; dat beschouwingen nopens de zijdelingse bloedverwantschap, die bestaat tussen appellants echtgenote en het door haar definitief aangenomen kind, niet dienend zijn ; dat de vroegere adoptie door de echtgenote immers noodzakelijk was om thans dit kind, als haar kind te doen doorgaan ;

Overwegende dat het gebruik der woorden « aangenomen kind », herhaald in Boek I - Hoofdstuk I - Titel VIII van het burgerlijk wetboek voorkomend, niet als aanduiding geldt dat het omstreden woord « kind », in zijn letterlijke zin genomen, het andermans geadopteerd kind kan betekenen ; dat de twee woorden « enfants adoptifs » van art. 350 § B.W. of « aangenomen kind » van talrijke artikelen in de nederlandse tekst, niet van elkander af te scheiden zijn en de bijzondere rechtspositie weergeven van een kind dat, ineenvolge adoptie, fictief maar wettelijk, in de familie van de aannemende persoon treedt ;

Overwegende dat het aangenomen kind ten aanzien van de aannemende persoon, grotendeels maar niet volledig, de rechtspositie van een wettig kind inneemt ; dat het art. 350 B.W. onmiddellijk in zijn paragrafen 6 en 7 een verschil aanmerkt tussen de kinderen kortweg en de aangenomen kinderen, door te bepalen dat, voor huwelijk tussen aangenomen kinderen van eenzelfde persoon of zelfs met deze kinderen, dispensatie mogelijk is ;

Overwegende dat bij adoptie van andermans kind, zoals de echtgenote van appellant gedaan heeft, dit kind, ofschoon aangenomen, zijn wettelijke of natuurlijke afstamming behoudt (art. 348 B.W.) ; dat bij samenloop in hoofde van een aangenomen kind van echte bloedverwantschap en fictieve bloedverwantschap, zijn hoedanigheid van kind logisch en alleen door de echte bloedverwantschap gedetermineerd wordt ;

Overwegende dat om in het kader van art. 344 B.W. aan de uitdrukking « het kind » van de echtgenoot zijn juridische en logische betekenis te weigeren, hiervoor minstens aanleiding moet bestaan in de tekst of de geest van de wet zelf ; dat zulks niet het geval is en integendeel, zowel de tekst als de geest van de wet, op de betekenis van « bloedeigen » kind aanwijzen ;

Overwegende dat de betwisting loopt over de toepassing van art. 9 der wet van 10 februari 1958 ; dat bij inzage der omstandige voorbereidende werken en besprekingen, het niet te betwijfelen valt dat de wetgever tot doel had de aanneming te vergemakkelijken door de echtgenoot, niet enkel van een uit een vroeger huwelijk geboren kind van de medeëchtgenoot, maar bijzonder van een onwettig of overspelig kind uit de betrekkingen van beide echtgenoten of van de medeëchtgenoot met een ander persoon (Pasinomie 1958 p. 87 tot 132) ;

Overwegende dat het tevens vaststaat dat de wijziging in zake adoptie van art. 344 B.W. door art. 9 der wet van 10 februari 1958, rechtstreeks verband houdt met de andere bepalingen derzelfde wet, namelijk art. 3 dat het art. 331 B.W. vervangen heeft en art. 4 dat in het B.W. een artikel 331bis heeft ingevoegd, bepalingen waaruit blijkt dat, tot bescherming van het wettig gezin, in principe het verbod van de wettiging van in overspel verwekte kinderen gehandhaafd blijft ;

Overwegende dat de nauwkeurige omschrijving der

enige uitzondering op dit verbod, het noodzakelijkerwijze uitsluit dat de wetgever in het samengaan art. 9, het art. 344 B.W. wijzigend, aan het woord « kind » van de echtgenoot een uitgebreider betekenis heeft gegeven dan deze van bloedeigen kind ; dat zo niet het principieel verbod van wettiging der overspelige kinderen in zijn toepassing ontwricht wordt, daar het immers zou volstaan dat een der echtgenoten het kind adopteert dat hij met zijn toekomstige echtgenote in overspel heeft verwekt, opdat laatstgenoemde naderhand, in weerwil van art. 331 B.W., dit zelfde kind door aanneming in zijn wettige familie zou kunnen brengen ;

Om deze redenen :

Gelet op art. 24 van de wet van 15 juni 1935, 355 en 356 B.W., en 858 W.B.R.,

Verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond ; dienvolgens, de aanneming is niet bekrachtigd ;

Veroordeelt appellanten tot de kosten van beide aanleggen ;

NOOT. — Buiten de parlementaire bescheiden en de rechtspraak vermeld in het advies van het openbaar ministerie en in het arrest, raadplege men, in « Annales de la Faculté de Droit de l'Université de Liège », 1961, blz. 225-256, de bijdrage van mevr. Clotilde Margreve : « L'Adoption par l'un des époux d'un enfant adoptif de son conjoint » ; de auteur meent er de tegenovergestelde stelling te mogen aankleven, op grond van de algemene geest zowel van de wet van 10 februari 1958, als van de instelling zelf der kinderaanneming.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Eerste Burgerlijke Kamer. — 12 april 1962.

Voorzitter : M. Verhougstraete.
Raadsheren : M.M. Gerniers en Beeckman.
Advokaat-generaal : M. Stevigny.

Tuchtstraf van vermaning of waarschuwing. — Beroep niet ontvankelijk. — Bevoegdheid van de Tuchtraad ook tegenover een curator voor wat betreft de deontologie der Advokatenorde.

1. *Al wordt het woord « avertissement » meer gebruikelijk vertaald door « waarschuwing » is de Raad der Orde vrij, bij ontstentenis aan officiële Nederlandse vertaling, een andere terminologie te gebruiken die trouwens steun vindt in woordenboeken zoals Van Dale en Gallas.*

2. *Een advocaat die een curatele aanvaardt verliest hierdoor zijn hoedanigheid niet van advocaat en blijft steeds onderworpen aan de regelen zijner Orde. De tekortkomingen aan deze regelen zijn van de bevoegdheid van de Raad der Orde.*

Mr. X. tt/ O.M. geïntimeerde.

Tekst van het arrest conform aan de samenvatting.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

1e Kamer bis. — 21 maart 1962.

Voorzitter : M. De Bie.
 Advocaten : Mrs. Buisseret en Machiels.

Procedure voor de vrederechter. — De betekening van het afschrift van de dagvaarding aan het gemeentebestuur geldt als aanzegging aan de woonplaats. — De termijn van verzet bedraagt drie dagen, onverschillig of het vonnis al dan niet aan de procespartij zelf wordt betekend.

De betekening van het afschrift van de dagvaarding voor de vrederechter aan het gemeentebestuur is regelmatig, wanneer de gedaagde noch de andere in art. 4 R.v. bedoelde personen door de deurwaarder zijn aangetroffen. Deze betekening geldt als aanzegging aan de woonplaats; het authentiek karakter ervan is gewaarborgd door de door de deurwaarder aan de gemachtigde ambtenaar van de gemeente gedane afgifte.

Verzet tegen een door de vrederechter gewezen vonnis bij verstek moet binnen de drie dagen na de betekening ervan worden gedaan, onverschillig of het daarop betrekking hebbend exploit aan de woonplaats van de procespartij of aan een der in art. 4 R.v. bedoelde personen werd afgegeven. Het bij art. 158 R.v. gemaakte onderscheid voor het verzet tegen de verstekvonnissen van de Rechtbank van eerste aanleg al naar gelang de betekening aan de procespartij in persoon of niet is gedaan, geldt niet voor de verstekvonnissen van de vrederechter.

De bij art. 21 R.v. voorziene mogelijkheid van verlenging of ontheffing van de stipte naleving van de termijn van verzet impliceert, dat de niet verschenen partij geen kennis had van de rechtspleging.

Cochrane t/Huys.

Overwegende dat beroepster, op 5-9-1961 gedagvaard in betaling van achterstallige huur, verbreking van de overeenkomst met schadevergoeding en betaling van huurschade, verstek liet gaan;

Overwegende dat zulks bewust gebeurde daar zij op voorhand de Vrederechter verwittigde dat zij niet zou verschijnen;

Overwegende dat door vonnis van 9-9-1961 de eis van huidige beroepene bij verstek integraal werd toegekend en hij de uitvoering van deze titel nastreefde, door betekening aan burgemeester op 28-9-1961, tot en met de inbeslagneming van de roerende goederen van beroepster op 6-10-1961;

Overwegende dat beroepster op 8-10-1961 van het geheel der procedure kennis nam door afhaling van de deurwaardersakten op het Politiebureau;

Overwegende dat zij op 9 oktober 1961 enkel verzet aantekende tegen het vonnis van 9-9-1961;

Overwegende dat daarop de eerste rechter het vonnis van 16-12-1961 verleende, dit verzet onontvankelijk verklarend;

Overwegende dat alsdan beroep werd ingesteld zowel tegen dit vonnis als tegen het vonnis van 9-9-1961;

Vonnis van 9-9-1961 :

Overwegende dat de ontvankelijkheid van verzet en beroep tegen dit vonnis betwist wordt;

Overwegende dat beide termijnen, het eerste van verzet en het tweede van beroep, samenhangend zijn, daar

de termijn van beroep is beginnen lopen zodra die van verzet verstreken was;

Overwegende dat volgens artikel 20 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging het termijn van verzet was : drie dagen na de betekening van het vonnis;

Overwegende dat de deurwaarder zich op 28-9-1961 aanbood om die betekening te doen; dat hij beroepster, noch iemand anders kon aantreffen in haar woonst, noch een gebuur die het stuk wilde in ontvangst nemen, en hij dan ook het stuk overhandigde aan de gemachtigde door het schepencollege;

Overwegende dat de geldigheid van zulke betekening door beroepster betwist wordt, daar er volgens haar geen betekening aan woonst door een deurwaarder zou gebeurd zijn; de exploten werden immers gedeponeerd in de burelen van het gemeentebestuur en door een gemeentebediende overhandigd;

Overwegende dat de afgifte aan het Gemeentebestuur regelmatig is van zodra de gedagvaarde of de andere personen in artikel 4 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging vermeld niet kunnen aangetroffen worden; dat zulke betekening geldt als aanzegging aan woonplaats en dat ook het authentieke karakter van de akte gewaarborgd is door de afgifte die de deurwaarder deed aan de wettelijke gemachtigde beambte;

Overwegende dat beroepster verklaart dat een betekening langs burgemeester of schepen niet dezelfde waarde zou hebben als de andere betekeningen;

Overwegende dat enkel voor de vonnissen van de Rechtbanken van Eerste Aanleg een onderscheid gemaakt wordt naargelang de betekening gebeurde aan persoon of niet, maar dat zulk onderscheid niet geldt voor de vonnissen van de Vrederechter; dat, indien het onderscheid eveneens moest gelden voor de vonnissen van Vrederechters zulks zeker uit de tekst zou gebleken zijn; dat de teksten van de nieuwe artikels 4 en 158 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging ingevoerd werden door één en hetzelfde Koninklijk Besluit van 30-3-1936, zodat het onderscheid van regime voor de verzetten een gewild iets is en geen gevolg van het los van elkander tot stand komen van opeenvolgende wetsbepalingen;

Overwegende dat in casu de betekening dus voldeed aan de voorschriften van artikel 4 en dat de termijn van verzet begon te lopen op 29-9-1961 en de daarop aansluitende termijn van beroep op 2-10-1961;

Overwegende dat dus zowel het verzet van -10-1961 als het beroep van 16-12-1961 buiten de termijnen vallen en beide procedures niet meer ontvankelijk waren;

Vonnis van 16-12-1961 :

Overwegende dat het beroep ontvankelijk is daar het geschiedde binnen de termijnen;

Overwegende dat de eerste Rechter terecht, zoals hierboven uiteengezet, het verzet van 9-10-1961 tegen het verstekvonnis van 9-9-1961 afwees als niet meer ontvankelijk;

Overwegende dat terzake geen toepassing kan gedaan worden van art. 21 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, waarbij de Vrederechter kan ontheffen van de strikte naleving van de termijn voor het doen van verzet;

Overwegende dat inderdaad de voorwaarden niet vervuld waren, vermits beroepster aan de Vrederechter had laten weten, nadat zij kennis genomen had van de dagvaarding, dat zij verstek zou laten gaan; dat zij aldus niet meer kan beweren van de tegen haar gestelde rechtsvordering geen kennis te hebben kunnen nemen;

Overwegende dat evenmin de Rechtbank, zetelend in hoger beroep, eenmaal deze feitelijke omstandigheden vaststaand, nog toePASSING zal doen van de faciliteiten van artikel 21 Wb.;

Overwegende dat het dus overbodig wordt de grond van de zaak te onderzoeken, daar het vonnis van 9-9-1961 thans in kracht van gewijsde getreden is;

Om deze redenen,

De Rechtbank,
Rechtdoende in hoger beroep en op tegenspraak;
Na erover beraadslaagd te hebben;
Alle andere en strijdige besluiten verwerpend;
Verklaart het beroep tegen het vonnis van 9-9-1961 onontvankelijk;
Verklaart het beroep tegen het vonnis van 16-12-1961 onontvankelijk, doch ongegrond;
dienvolgens bevestigt de beide bestreden vonnissen in al hun beschikkingen en veroordeelt beroepster tot al de kosten van het geding in beroep.

NOOT: Verg. o.a. Vrederecht Brugge, 2 mei 1949, R.W. 1949-50, 292; Vrederecht Sint-Joost-ten-Node, 24 november 1961, R.W. 1961-62, 1160.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE OOSTENDE

1e Kamer. — 28 april 1960.

Voorzitter: M. Reynaert.
Rechters: M.M. Deswaef en Heilman.
Referendaris: M. W. Six.
Advocaten: Mrs. Heymans en Degryse.

Vennootschap. — Volledige uitsluiting van een der vennoten uit de winsten en verliezen. — Volstrekte nietigheid. — Wijze van vereffening van de nietige vennootschap.

Een vennootschap, waarin een der vennoten op absolute wijze uit de winsten en verliezen uitgesloten is, is nietig. Deze nietigheid is van openbare orde en bestaat ab initio.

De vereffening van een dergelijke nietige vennootschap geschiedt als voor een gemeenschap of onverdeeldheid. Zij kan ook gebeuren volgens een beding van het nietige vennootschapscontract, in zover dit beding met de billijkheid overeenstemt.

Lanoye en cs. t/Maes.

Overwegende dat de vraag als voorwerp heeft: te horen ontbonden verklaren de p.v.b.a. «Transport Maes-Lanoye»; door de rechtbank een vereffenaar te horen aanstellen die tot de vereffening van deze P.V.B.A. zal overgaan en aan de verzoekers de ingebrachte vervoervergunning zal ter hand stellen en de gedaagde zich te horen veroordelen tot betaling van 500.000 fr. schadeloosstelling onder alle voorbehoud in min of meer;

Overwegende dat verweerder verklaart akkoord te zijn met de gevraagde ontbinding der P.V.B.A. en met de toewijzing van de vervoervergunning aan de eisers; hijzelf vraagt bij tegeneis dat de rechtbank zou zeggen voor recht dat de autokamion met aanhangwagen door hem ingebracht, hem terug zou toegekend worden alsook een som van 50.000 fr.;

Met deze terugvordering zijn de eisers het eens;

Overwegende dat partijen enkel in onverschil blijven

nopens de gevorderde schadeloosstelling; de eisers verklaren dat de verweerder de P.V.B.A. inactief liet en de ingebrachte vervoervergunning voor eigen profijt gebruikte; de verweerder is van oordeel dat hij, met aldus te handelen, geen fout bedreef en de eisers niet meer kunnen opeisen dan hetgeen ze tot hiertoe verkregen, d.w.z. 5.000 fr. per jaar;

Overwegende dat op 13 juni 1950 tussen de heer Albert Lanoye, rechtsvoorganger van eisers, en de verweerder een P.V.B.A. werd gesticht onder de naam: Transport Maes-Lanoye, hebbende als doel vervoer voor rekening van derden;

Het maatschappelijk kapitaal werd vastgesteld op 250.000 fr.; de heer Lanoye bracht in: zijn vervoervergunning nr. 2183-146; de heer Emiel Maes bracht in: een autocamion en een som van 50.000 fr.;

Op zelfde datum ondertekenden beide contracterende partijen een overeenkomst, luidende als volgt:

«Wij ondergetekenden, Maes Emiel wonende te » Lichtervelde en Lanoye Albert, wonende te Oost- » ende, verklaren hierbij overeengekomen te zijn over » het volgende: 1) Maes Emile verbindt zich alle » lasten en kosten, winst of verlies die de gestichte » P.V.B.A. onder de benaming Transport Maes en » Lanoye Oostende zou oplopen, voor zijn rekening » te nemen, en na ieder afgelopen jaar beginnende op » heden 12 juni 1950, de som van 5.000 frank uit te » betalen aan Mr. Lanoye te Oostende voor het in- » brengen in de vennootschap van zijn vergunning » nr. 2183 van 1 tot 6 voertuigen, vervoer over gans » België; alle goederen, samen ongeveer 30 ton laad- » vermogen, en bij de ontbinding van de vennootschap » de vergunningen aan Mr. Lanoye terug af te staan; » 2) Lanoye Albert verbindt zich geen enkel recht in » de vennootschap vermeld te kunnen doen gelden en » bij de ontbinding van de vennootschap alle gelden » en materiaal door Maes, terug aan hem af te staan.»

Overwegende dat verweerder zich houdt aan de toepassing van de overeenkomst vervat in deze onderhandse akte, terwijl eisers van oordeel zijn dat dit akkoord nietig is ingevolge artikel 1855 B.W., en de statuten van de P.V.B.A. dienen gevolgd wat de winstverdeling betreft;

Overwegende dat, in de betrekkingen tussen de kontrakterende partijen, de statuten en de bijkomende onderhandse akte één geheel vormen;

Dat de overeenkomst van vennootschap, zoals ze uit deze elementen spruit, één van de vennoten op absolute wijze in welkdanige tussenkomst van een eventueel verlies uitsluit, zelfs betrekkelijk de inbreng door deze vennoot gedaan;

Dat, indien het verbod van artikel 1855 B.W. limitatief uit te leggen is, en het aan partijen toegelaten is op alle mogelijke wijzen de verdeling van winsten en verliezen tussen elkaar te regelen, het volstrekt en volledig ontslaan van elke tussenkomst in het verlies, niet toegelaten is; (cf. De Page, t. V., nr. 69; Planiol et Ripert, t. XI, 1945);

Overwegende dat dergelijk beding nietig is en terzelfdertijd als gevolg heeft dat het gehele kontrakt van de vennootschap nietig wordt, bij toepassing van artikel 1172 B.W.; deze nietigheid van de overeenkomst is absoluut en van openbare orde, als strijdig met de essentie zelf van het kontrakt van vennootschap; (cfr. De Page, t. V, nr. 70; Aubry et Rau, VI, 377-9; Fredericq, t. IV, nrs. 46 en 49; Planiol et Ripert, XI, 1044; Beroep Gent, 9 dec. 1933; J.C. Fl., 1933, nr. 5375; Beroep Gent, 22 jan. 1944, Rev. crit. jur. belge, 1947, 241, met nota Limpens; Beroep Brussel, 19 mei 1951, J.T. 1952, 200, met nota Raquez);

Overwegende dat dienvolgens de vennootschap tussen de verweerder en de rechtsvoorganger van eisers, nietig is;

Dat, gezien deze nietigheid absoluut is en ab initio heeft bestaan, en er derhalve nooit een echte vennootschap is tot stand gekomen, de vereffening dient te geschieden als voor een gemeenschap of een onverdeeldheid (cfr. Planiol et Ripert, t. XI, 1044 in fine);

Overwegende dat deze vereffening zou kunnen geschieden volgens de bepalingen van artikel 1853 B.W. d.w.z. in verhouding tot de inbreng vanwege elk der vennoten (Beroep Gent, 22-2-1944); dat echter beide partijen akkoord gaan met de wijze van vereffening, nl. het eenvoudig terugnemen van hetgeen ze ieder hebben ingebracht, wat overeenstemt met hetgeen in het sociaal pact voorzien werd; welnu, de rechtbanken kunnen de wijze van vereffening van een nietige vennootschap bepalen volgens de bedingen van de (nietige) overeenkomst, voor zover deze beschikkingen met de billijkheid overeenstemmen (cfr. Fred. t. IV, nr. 18, Resteau, S.A. 2e edit., 204);

Overwegende dat, buiten de wederzijdse inbrengsten, de P.V.B.A. geen ander vermogen blijkt te bezitten, vermits ze nooit enige werking heeft uitgeoefend; dat er derhalve geen noodzakelijkheid voorhanden is om een vereffenaar aan te stellen;

Over de vraag in schadeloosstelling.

Overwegende dat eisers bepaalde fouten aan verweerder verwijten, nl. dat hij als zaakvoerder van de gestichte vennootschap volledig passief bleef, aan de P.V.B.A. nooit enige activiteit bezorgde en hij de ingebrachte V-vergunning enkel gebruikte voor zijn persoonlijk profijt;

Overwegende dat verweerder dit alles volledig toegeeft, doch beweert dat deze handelwijze overeenkwam met de geest van het akkoord tussen partijen afgesloten;

Overwegende dat dit inderdaad wel het geval is; de inbreng van de vervoervergunning in de vennootschap lijkt het middel te zijn geweest om in feite het gebruik van deze vergunning aan de verweerder over te maken; daar het op dit ogenblik voor de gedaagde niet mogelijk bleek zelf een vergunning te bekomen noch er een in eigendom of in huur over te nemen;

Zo er op dit ogenblik foutief gehandeld werd, nl. door het omzeilen van de wettelijke bepalingen op gebied van vervoertoelatingen, dit voor beide kontrakten evenveel het geval was; dat het inzicht van Lanoye wel geweest is de verweerder te laten handelen zoals hij het goedvond en zich te vergenoegen met een vaste vergoeding van 5.000 fr. per jaar; dat ook zijn erfopvolgers bijna tien jaar lang zonder enig voorbehoud deze jaarlijkse vergoeding hebben opgestreken, ja zelfs op de betaling ervan hebben aangedrongen; dat men dan ook niet inziet aan welke fouten de verweerder zich zou hebben plichtig gemaakt tegenover de eisers, zodat de vordering in schadeloosstelling als ongegrond voorkomt.

Om deze redenen,

De Rechtbank, vonnissende op tegenspraak, na toepassing van artikel 2 uit de taalwet van 15 juni 1935; alle meerdere middelen en besluiten van partijen als ongegrond verwerpende;

Verklaart nietig de personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid Transport Maes-Lanoye, zegt

dat deze nietige vennootschap, uitmakende een onverdeelde gemeenschap, zal vereffend zijn door het terugnemen van de inbreng van ieder der partijen, nl. de vervoervergunning door de eisers, en de kamion, meer de som van 50.000 fr. door de verweerder;

Veroordeelt verweerder om aan eisers de vervoervergunning nr. 2183-1 tot 6 ter hand te stellen, binnen de acht dagen na betekening van huidig vonnis; zegt voorr echt dat de autokamion, merk Whyte, type 1064, bouwjaar 1944, met aanhangwagen O.M.A. en de som van 50.000 fr. aan verweerder toegewezen wordt;

Wijst partijen af van het overige van hun eis en tegeneis en veroordeelt ieder tot de helft der gerechtskosten.

VREDEGERECHT TE BERINGEN

21 oktober 1960.

Vrederechter : M. Vranken F.

Advokaten : Mrs. Van Rompaey en Willems E.

Arbeidsongeval met dodelijke afloop. — Bewijs. — Inademen van gevaarlijke gassen. — Begrip « ongeval ». — Plotse en abnormale gebeurtenis.

Ten einde te bewijzen, dat een fabrieksarbeider tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst het slachtoffer van een ongeval is geweest, is dienend en afdoende het aanbod van bewijs door getuigen en alle andere rechtsmiddelen, dat de arbeider, tewerk gesteld zijnde in een fabriek van scheikundige produkten, waar hij toezicht moest uitoefenen op de regelmatige werking van een sulfaatbreker, plots ongesteld is geworden, nadat hij het deksel van de sulfaatbreker had opgelicht en door ontsnappende gassen was getroffen geworden, en dat hij nadien als gevolg hiervan overleden is.

De plotse ongesteldheid van het slachtoffer, veroorzaakt door het ontsnappen en inademen van gevaarlijke gassen, dient in de gegeven omstandigheden beschouwd te worden als zijnde de plotse en abnormale gebeurtenis, die aan de werking aan een uitwendige kracht te wijten is, hetgeen voor het bestaan van het ongeval als zodanig vereist is.

Cauwberghs A. t/ Caisse patronale du Commerce et de l'Industrie.

Gehoord de beide partijen in hun middelen en gezegden;

Overwegende dat de eis ertoe strekt te horen zeggen voor recht, dat de wetgeving inzake arbeidsongevallen toepasselijk is op het ongeval door Mangelschots Jozef, echtgenoot van de eiseres, opgelopen de 6e april 1960, in de onderneming « Produits Chimiques de Tessengerlo », Naamloze Vennootschap te Tessengerlo, verzekerde van de verweerster, en dat de vergoedingen voorzien door die wetgeving aan de eiseres door de verweerster zullen dienen uitgekeerd te worden;

Overwegende dat de verweerster, de Caisse Patronale du Commerce et de l'Industrie, die als verzekeraar in de plaats van het bedrijfshoofd optreedt, de gegrondheid van de eis ontkent en meer bepaald beweert, dat de dood van Mangelschots Jozef, die op 8 april 1960 overleden is, niet aan een arbeidsongeval te wijten is, doch wel aan een oorzaak van pathologische oorsprong, namelijk hersen-congestie;

Overwegende dat de verweerster in haar besluiten nochtans ten onrechte vooruitzet, dat de gegevens van

het gerechtelijk onderzoek formeel uitwijzen dat de enige doodsoorzaak een pathologische oorsprong heeft en dat zij het tegendeel bewijzen van de daadzaken door de eiseres aangehaald;

Overwegende dat inderdaad bij de lijkschouwing, uitgevoerd op vordering van de heer Onderzoeksrechter te Turnhout door dokter Fr. Proot werd vastgesteld: dat de onderkwab van de rechterlong sterke congestie vertoonde, terwijl de midden- en bovenkwab en ook de linkerlong enkele haarden van congestie vertoonden;

dat de milt groter was dan normaal met schijnbare tekens van congestie en dat ook in de hersenen er duidelijke tekenen van congestie waren hoewel er noch schedelbreuk noch bloeding in de schedelholte, noch bloeding in de hersenen zelf werd vastgesteld;

dat bij het histopathologisch onderzoek van dokter Van Roy dd. 12 mei 1960 aan de hersenen niets bijzonders te zien was, maar dat integendeel aan de longen letsels werden vastgesteld, namelijk oedeem, congestie en vochtexudatie, alsook beschadiging of verdwijning van de bronchusmucosa en aanwezigheid van enkele groepen van bacteriën;

dat, in zijn brief van 28 juni 1960 aan de onderzoeksrechter te Turnhout, de hoofdingenieur Van Thielen schrijft: « door een samenvallen van ongunstige omstandigheden heeft een accidentele ontsnapping van een gaswalm, terwijl het slachtoffer dicht over de geopende opening gebogen was hem bedwelmd »;

dat uit de geschreven verklaring van technisch ingenieur Dal van 16 april 1960 blijkt, dat Mangelschots bij het oplichten van het deksel van een sulfaatbreker één weinig « HCL - Chloorwaterstofzuur en één weinig CO₂ Koolstofdioxide koolzuur » heeft kunnen inademen;

dat volgens de scheikundige dr. Paul Claus, chloorwaterstof een sterk bijtend en dodelijk gas is;

Overwegende dat dokter Vankerhoven in zijn geneeskundig getuigschrift van 9 april 1960 verklaart, dat Mangelschots Jozef plots ongesteld is geworden van het inademen van chloorzuur;

dat al deze gegevens, die geput zijn uit de stukken van het gerechtelijk onderzoek door de verweerster ingeroepen, geenszins het bewijs bevatten, dat geen enkele uitwaseming van de sulfaatoven, waaraan Mangelschots te werk gesteld was, enige nadelige invloed kon hebben en dat hij aan een hersencongestie zou gestorven zijn, zoals de verweerster beweert;

Overwegende dat ten aanzien van de dubbelzinnige houding door de verweerster aangenomen, die enerzijds zich op de gegevens van het door het Parket ingestelde onderzoek beroept en anderzijds de door de eiseres aangehaalde feiten ten stelligste ontkent, de eiseres vooraf dient gemachtigd te worden om het bewijs te leveren dat haar echtgenoot op 6 april het slachtoffer geweest is van een arbeidsongeval dat nadien de dood voor gevolg gehad heeft;

dat in dit verband de eiseres o.m. heeft doen gelden, dat haar echtgenoot te werk was gesteld aan een sulfaatbreker, dat hij toezicht moest uitoefenen op de regelmatige werking van de sulfaatoven en de sulfaatbreker en plots ongesteld geworden is, nadat hij een deksel van de sulfaatbreker had opgelicht en door het ontsnappende gas was getroffen geworden;

Overwegende dat de plotse ongesteldheid van het slachtoffer, veroorzaakt door het ontsnappen en inademen van gevaarlijke gassen in de gegeven omstandigheden dient beschouwd te worden als zijnde de plotse en abnormale gebeurtenis, die te wijten is aan de werking van een uitwendige kracht, hetgeen voor het bestaan van het ongeval als dusdanig vereist is (Delaruière et Namèche, Accid. du Travail 1932,

nr. 38 en 40; Cass. Fr. 30 mei 1921, Tijdschr. Vred. 1923, blz. 381; Cass. 6 juli 1950, Pas. 1950, I, 812);

Overwegende dat de feiten, welke de eiseres aanbiedt te bewijzen en die hierna hernomen worden, ter zake dienend en afdoende zijn om samen met de reeds gekende gegevens van de strafbundel het bewijs te leveren dat Mangelschots Jozef werkelijk het slachtoffer van een ongeval tijdens de uitvoering van de arbeidsovereenkomst geweest is;

dat sommige van die feiten, zoals dit betreffende de hoeveelheid verbruikte grondstoffen en de toestand van het slachtoffer gedurende het naar huis brengen, zelfs als overbodig kunnen beschouwd worden, doch het voorwerp van het getuigverhoor mogen uitmaken omdat zij ertoe kunnen bijdragen het ongeval en de gevolgen ervan te verklaren;

Om deze redenen :

Op tegenspraak beslissend :

Vooraleer over de grond van de zaak uit te spreken machtigen de eiseres om door alle rechtsmiddel getuigen inbegrepen, te bewijzen :

1) dat Mangelschots Jozef op 6 april 1960 bij openen van het deksel van een sulfaatbreker tijdens de uitvoering van zijn werk plotseling door gaswalmen getroffen werd en ongesteld geworden is, ten gevolge waarvan hij de 8ste april 1960 overleden is;

2) dat hij voor het ongeval op 6 april 1960 zich over geen enkel letsel had beklagd en er zoals naar zijn gewoonte, gezond uitzag;

3) dat op 6 april 1960 de oven waaraan Mangelschots Jozef werkzaam was, ongeveer een dertig wagentjes grondstoffen verwerkte in plaats van 18 zoals zijn normaal vermogen was;

4) dat enige ogenblikken na het ongeval Mangelschots zich vastklampend aan een leuning in de nabijheid van de oven aan Put Alfons verklaarde het deksel van de oven te hebben geopend en te zijn getroffen door een ontsnappende gasuitwaseming;

5) dat voornoemde Put Alfons, na een « muntje » te hebben gehaald, bij zijn terugkomst Mangelschots op de grond zag liggen en vergeefse pogingen zag doen om te braken;

6) dat Mangelschots nadien op de koer op een stoel werd gezet en vandaar uit, na te hebben gebraakt, naar een auto werd gebracht, daar hij niet in staat was om zelf te gaan;

7) dat de begeleiders van Mangelschots tijdens zijn overbrenging naar huis de weg dienden te vragen, daar Mangelschots zelf niet in staat was de weg te wijzen;

8) dat Mangelschots tijdens zijn kort verblijf thuis zijn bed niet kon verlaten, totdat hij op 8 april 1960 's avonds dringend naar Leuven diende overgebracht, daar zijn toestand verergerde, alwaar hij kort nadien is overleden;

Machtigen de verweerster tot het tegenbewijs door dezelfde rechtsmiddelen.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

ARBEIDSGERECHT TE ANTWERPEN

13 maart 1962.

Voorzitter : M. Lemmens.

Rechtskundig bijzitter : M. Devroe.

Advocaten : Mrs. Van den Heuvel en Ver Berne loco
Van Nieuwerburgh.

Arbeidscontract. — Deelneming van een arbeider aan de stakingsactie tegen de eenheidswet. — Zware fout in de zin van artikel 20 van de wet op het arbeidscontract.

Ofschoon het recht tot staken als een recht van de arbeider moet worden erkend, heeft in het onderhavig geval de arbeider, die aan de stakingsbeweging van januari 1961 tegen de eenheidswet heeft deelgenomen en zonder enige verwittiging van 4 t./m. 16 januari 1961 van de werkplaats wegbleef een zware fout in de zin van art. 20 van de wet op het arbeidscontract begaan.

Crauwels t/Plompen.

Overwegende dat het eerste deel van de eis strekt tot de betaling van de opzegvergoeding;

Dat verweerder niet betwist geen opzeg te hebben gegeven, doch dat hij inbrengt dat aanlegger op 4 januari 1961 ongewettigd afwezig is gebleven, waardoor deze zelf aan het contract een einde heeft gesteld, of waardoor verweerder, door de wijze waarop deze afwezigheid werd uitgeoefend, het recht verkreeg het contract wegens zwaarwichtige redenen als verbroken te beschouwen;

Dat aanlegger hiertegen laat gelden dat deze afwezigheid geschiedde ter gelegenheid van het uitoefenen van zijn stakingsrecht, en dat hierdoor het contract enkel werd geschorst en niet verbroken;

Overwegende dat het inderdaad vaststaat dat aanlegger is afwezig gebleven gedurende de periode van 4 januari 1961 tot 14 januari 1961, en dat aanlegger gedurende deze periode heeft deelgenomen aan de toenmalige staking tegen de eenheidswet;

Overwegende dat het stakingsrecht als dusdanig tot op heden niet uitdrukkelijk werd afgekondigd, dat echter de staking als geëigend middel van de werknemers om hun eisen kracht bij te zetten, op het huidig ogenblik voor deze werknemers een onbetwistbare verworvenheid is geworden en tot hun feitelijke rechten behoort;

Dat dit recht trouwens in talrijke sociale wetten impliciet werd erkend (zie o.m. R.B. 12 maart 1946, over de vergoedingen voor onvrijwillige werkloosheid ingeval van staking, het K.B. van 5 april 1958, omtrent het jaarlijks verlof) en de uitoefening ervan in bepaalde gevallen het voorwerp uitmaakt van overeenkomsten tussen werkgevers en werknemers (zie het door verweerder — aannemer — voorgebrachte Protokol in het Bouwbedrijf);

Overwegende dat bij een staking de stakende werknemers geenszins de bedoeling hebben een einde te stellen aan het bestaande kontrakt, doch enkel het bekomen van bepaalde voordelen; dat de feitelijke aanvaarding en erkenning van dit stakingsrecht door eenieder en ook door de werkgevers, ook de aanvaarding van de bedoeling van de staking impliceert;

Dat de afwezigheid van aanlegger om reden van staking dan ook niet kan worden uitgelegd als een verbreking van het contract, doch enkel als een schorsing, zijnde een voorlopige niet uitoefening van het contract

kan meebrengen; (W.R. in Beroep Luik, 21 december 1957; G. Goethals, Tijdschrift Soc. Recht 1960, nr. 6; Helin, ibidem, 1960, nr. 1).

Overwegende dat, bij het ingaan van deze schorsing en tijdens de duur ervan, het arbeidscontract als dusdanig van kracht blijft;

Overwegende echter dat de uitoefening van het stakingsrecht krachtens de thans geldende sociale gebruiken, aan bepaalde vormen en modaliteiten is onderworpen, dat inderdaad de rechtspraak het er over eens is dat er een verschil dient gemaakt tussen een georganiseerde, aangekondigde staking en een wilde, plots uitgebroken staking, dat het in casu een gebruik is geworden de staking te laten voorafgaan door een stakingsaanzeg, die de werkgever toelaat de nodige maatregelen te nemen om (een) eventuele staking te voorkomen (zie o.m. het gepreciteerd K.B. 5 april 1958), dat juist de aan de staking voorafgaande modaliteiten deze staking tot een algemeen erkend recht hebben gemaakt;

Overwegende dat aanlegger ter zitting toegeeft dat de staking, die hij heeft ondernomen, niet voorafgegaan werd door enige aanzegging of verwittiging; dat aanlegger inderdaad op de morgen van 4 januari 1961 zonder meer van het werk is weggebleven;

Overwegende dat de Raad dan ook van oordeel is dat aanlegger bij de concrete uitoefening op 4 januari 1961 in de voormelde omstandigheden van zijn nochtans bestaand stakingsrecht een zware fout heeft begaan;

Dat inderdaad het werk verlaten zonder enige verwittiging in welke zin ook, een zware inbreuk uitmaakt op de verplichtingen van de werknemer; dat immers de werkgever behoudens overmacht of wettige en aangekondigde redenen moet kunnen rekenen op uitvoering van het werk door zijn werknemer dat in tegengesteld geval de organisatie van de arbeid immers onmogelijk wordt en de werkgever ook in de toekomst op de loyale uitvoering van de verplichtingen door zijn werknemer niet meer kan rekenen;

Dat deze fout des te zwaarder is, gezien de houding van aanlegger in tegenstrijd was met het in het Bouwbedrijf op dat ogenblik geldend protokol, waarin overeengekomen werd dat er geen staking zou gehouden worden;

Overwegende dat aanlegger echter tegen het inroepen van de zware fout de exceptie van artikel (18) 20, laatste alinea op het Arbeidscontract laat gelden; dat dit artikel inderdaad voorziet dat de doorzending binnen de twee dagen na het bekend worden van de fout dient te geschieden;

Overwegende dat verweerder hiertegen aanvoert dat met twee werkdagen bedoeld werd de twee dagen tijdens dewelke diegene tegen wie de fout wordt ingeroepen, bij de werkgever heeft gewerkt, zodat de periode in casu pas op 16 januari 1961 zou ingaan;

Dat de onvoorwaardelijke bewoordingen van genoemd artikel dergelijke ruime interpretatie niet toelaten;

Overwegende echter dat de doorzending moet geschieden binnen de twee dagen nadat de fout van de werknemer aan de werkgever bekend werd;

Dat aanlegger toegeeft dat hij het werk zonder meer heeft verlaten, dus ook zonder opgave van reden; dat tot op het ogenblik van de aanbidding van aanlegger op het werk op 16 januari 1961, verweerder, krachtens de eigen houding van aanlegger, gerechtigd was aan te nemen dat aanlegger het werk zonder meer verlaten had en eenzijdig het contract had verbroken; dat hij in deze omstandigheden tot geen enkele daad van verwittiging verplicht was; dat verweerder pas op het ogenblik dat aanlegger zich opnieuw bij hem aanbood, hij de ware bedoeling van aanlegger en zijn

foutieve gedraging kende; dat, waar hij de doorzending op dezelfde dag zijnde op 16 januari 1961 aan aanlegger kenbaar maakte, hij niet handelde in strijd met art. 20;

Overwegende dat derhalve het gevorderd bedrag van 1.606,50 fr. ten titel van schadevergoeding niet dient toegekend;

Dat de bedragen van 321,— fr. betaalde feestdag, 321,— fr. voor achterstallig loon en 64,— fr. voor aanpassing van de betaalde feestdag niet worden betwist;

Overwegende dat verweerder, bij tegeneis, een bedrag vordert van 963,— fr. ten titel van schadevergoeding wegens contractbreuk;

Dat deze eis gesteund is op artikel 22 en de toekenning ervan door de wetgever als een verplichting werd opgelegd;

Dat beide bedragen dienen gecompenseerd;

Om deze redenen,

het Arbeidsgerecht van Antwerpen, Kamer voor Werklieden, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende, verklaart de eis van aanlegger ontvankelijk doch slechts gedeeltelijk gegrond en dit voor een bedrag van 706,— fr.

rechtdoende op tegeneis, verklaart deze ontvankelijk en gegrond, en na compensatie van beide bedragen veroordeelt verweerder op tegeneis om aan aanlegger op tegeneis te betalen de som van 257 fr.

Verwijst elk der partijen in de helft van de kosten.

ARBEIDSGERECHT TE ANTWERPEN

13 maart 1962.

Voorzitter : M. Van den Bergh.

Rechtskundig bijzitter : M. Devroe.

Advocaten : Mrs. Michielsen en Van den Heuvel.

Arbeidscontract. — Deelneming van een arbeider aan de stakingsbeweging tegen de eenheidswet. — Levert in casu geen grond op tot ontbinding krachtens artikel 1184 B.W. of tot beëindiging krachtens artikel 20 van de wet op het arbeidscontract.

De tijdelijke niet-uitvoering van het arbeidscontract door een arbeider, die zich bij de in januari 1961 gevoerde stakingsbeweging tegen de eenheidswet aansloot, maakt op zichzelf niet de bij artikel 1184 B.W. bedoelde tekortkoming uit, die de ontbinding van het arbeidscontract wettigt. Het stakingsrecht behoort tot het statuut van de werknemer.

Als zware tekortkoming in de zin van art. 20 van de wet op het arbeidscontract geldt enkel de fout, die de voortzetting van de contractuele verhoudingen tussen de partijen onmogelijk maakt. In het onderhavig geval wordt de fout van de arbeider, door deel te nemen aan de stakingsbeweging, niet als zwaarwichtig aangemerkt.

N.V. Capsulefabriek Deventer t/ Timmermans.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder J. Royer te Antwerpen, dato van 28 februari 1961, strekkende tot te horen zeggen voor recht dat het arbeidscontract tussen partijen gesloten op 17 november 1952 wegens niet uitvoering van verplichtingen als ontbonden te horen verklaren, lastens verweerder, gedingskosten ten laste van verweerder;

Overwegende dat de poging tot verzoening aangewend vruchteloos is gebleven;

Overwegende dat de feitelijke elementen die niet betwist worden, de volgende zijn : verzoening, was sinds 1952 in dienst bij aanlegster, en december 1958 lid van het Comité voor Veiligheid en Hygiëne, op 3 januari 1961 verscheen hij zonder witting niet meer op het werk, op 6 januari werd hij door aanlegster schriftelijk aangemaand om werk te vervoegen, op 16 januari 1961 liet verweerder weten dat hij sinds 14 januari werkonbekwaam wegens ziekte en na zijn herstel hernam hij op 10 april 1961 het werk bij aanlegster, die ondertussen op 17 januari 1961, een verzoek tot in verzoeningroeping had ingediend ten einde de ontbinding van het contract te horen uitspreken;

Overwegende dat aanlegster de verbreking van het contract, krachtens artikel 1184 B.W. wegens niet naleving van zijn verplichtingen, en zijn tekortkomingen, die van dien aard waren dat partijen het contract niet zouden hebben aangegaan, zo zij deze tekortkomingen zouden hebben voorzien;

Dat verweerder hiertegen aanvoert dat deze tekortkomingen de in de wet op het arbeidscontract aangeduide en omschreven zware fouten moeten zijn en een staking, waarvan verweerder inderdaad volgens zijn eigen toegevingen aan deelnam, geen zware tekortkoming uitmaakt;

Overwegende dat de rechtspraak en de rechtsleer unaniem leert dat de werknemer ter gelegenheid van zijn stakingsrecht een fout kan begaan;

Overwegende dat de toepassing van artikel 1184 B.W. een ernstige tekortkoming in de uitvoering van het contract veronderstelt, dat, zoals aanlegster laat gelden, dat artikel inderdaad in de gewoon burgerlijke verhoudingen, geen fout veronderstelt, doch ook zijn toepassing kan vinden in geval de niet uitvoering van het contract te wijten is aan overmacht;

Overwegende dat de raad van oordeel is dat de tijdelijke niet-uitvoering van het arbeidscontract door een arbeider die zich bij een stakingsbeweging aansluit, op zichzelf niet de zware tekortkoming uitmaakt, die toelaat toepassing te maken van artikel 1184 B.W.;

Overwegende dat inderdaad hoewel het stakingsrecht tot op heden niet wettelijk is afgekondigd, dit recht op dit ogenblik algemeen erkend wordt als het voor de werknemers geëigend middel om hun eisen te doen aanvaarden, dat dit stakingsrecht trouwens impliciet in vele wetten en verordeningen wordt erkend (zie o.m. K.B. 5 april over het jaarlijks verlof) en de uitoefening van dit recht trouwens in vele gevallen reeds het voorwerp heeft uitgemaakt van paritaire overeenkomsten;

Dat het de raad voorkomt dat, in de mate dat een werkgever een arbeider als werknemer bij zich aanvaardt hij door het aanvaarden van diens statuut als werknemer automatisch en stilzwijgend het recht van deze werknemer op staking aanvaardt;

Dat om die reden de staking zelf slechts enkel een tijdelijke schorsing van de arbeidsovereenkomst inhoudt die op zichzelf geen aanleiding kan geven tot het verbreken van de overeenkomst;

Overwegende dat echter aanlegster, zonder zich te willen beroepen op het begrip « zware fout » zoals omschreven in artikel 20 van het arbeidscontract, om de ernst van de tekortkoming van verweerder te onderlijnen verwijst naar het door haar ingeroepen speciaal karakter van de staking waaraan verweerder delnam, en dus op de foutieve gedraging van verweerder;

Overwegende dat de beoordeling van de zwaarwichtig-

tekortkoming berust bij de rechtbanken; maar het een foutieve tekortkoming in de zin van het arbeidskontraat geldt, de raad bij de afwijking van de zwaarwichtigheid ervan moet toemaken van artikel 20 van de wet op het arbeidscontract gezien deze wet van dwingend recht is; als zwaarwichtig wordt aangezien enkel de omstandigheden die het verder zetten van het contract tussen partijen onmogelijk maakt;

dat het niet betwist wordt dat verweerder thans in dienst is bij aanlegster, zodat volgens de eigen appreciatie van aanlegster, de mogelijke fout van verweerder niet zwaarwichtig is geweest;

dat dan ook, zelfs wanneer de tekortkoming van verweerder zou gepaard zijn gegaan met een fout, zelfs deze fout niet van aard kan zijn om de ontbinding van het contract tussen partijen uit te spreken;

Om deze redenen :

Het Arbeidsgerecht van Antwerpen, Kamer voor Arbeidszaken, alle verdere en tegenstrijdige besluiten omtrent het onderwerp, verklaart de vordering van aanlegster onvankelijk doch ongegrond, en wijst haar ervan af; Veroordeelt aanlegster tot de kosten van het geding.

BIBLIOGRAPHIE

Raymond Charles. — *Introduction à l'étude du vol en droit belge et en droit français*. — Etablissements E. Bruylant, Brussel, 1961. — 181 p.

Veel werd er reeds over het delict van diefstal geschreven, doch een synthetische behandeling hadden wij nog niet. Dit wordt ons thans geboden door het uitstekend werk van de Heer Procureur des Konings te Brussel, Raymond Charles, die voor het *Répertoire pratique du droit belge* het tractaat over de diefstal heeft behandeld. Er is thans ook een afzonderlijke uitgave van dit werk verschenen.

De verhandeling is volstrekt volledig en behandelt niet alleen de elementen van het delict, namelijk de wegneming, het kwaad opzet en de vereisten betreffende de zaak die wordt weggenomen, doch eveneens de verschillende categorieën van diefstallen, die door het Strafwetboek worden voorzien. Eerst diegene die gebeuren zonder geweld of bedreiging, met een afzonderlijke studie over de poging tot diefstal, en dan verder de diefstal die als misdadig wordt aangemerkt, zonder geweld of bedreigingen, namelijk deze welke gebeurt door middel van braak, beklimming of valse sleutels en eindelijk dan de misdadig waarbij wel geweld en bedreiging aanwezig zijn.

In deze hoofdstukken wordt dan ook nog afzonderlijk onderzocht de verschillende verzwarende omstandigheden, die zich hierbij kunnen voordoen. Twee afzonderlijke titels gewijd aan de strafrechtelijke immuniteit bij diefstal tussen familieleden en aan de moeskopperij besluiten het werk.

Het geheel vormt een volstrekt volledige en uiterst merkwaardige studie van het behandelde onderwerp. Het is rijkelijk voorzien met een uitvoerige jurisprudentie en verwijst naar al de bronnen die het behandelde onderwerp kunnen toelichten.

Het tractaat is een rijke aanwinst voor het *Répertoire pratique du droit belge*.

Camille C. de Biseau de Hauteville. — *Le statut des concessionnaires exclusifs. Loi du 26 juillet 1961. Commentaire pratique*. Etablissements Bruylant, Brussel, 1962. — 86 p.

Deze studie vormt een praktisch commentaar van de wet van 27 juli 1961, die voor doel had de Belgische importateurs te beschermen tegen de misbruiken uitgaande van vreemde ondernemingen.

De schrijver heeft uitvoerig de voorbereidende werkzaamheden onderzocht en door middel ervan de bedoelingen van de wetgever toegelicht. Het werkje is zakelijk en duidelijk en geeft aan degenen die in het onderwerp belangstellen alle vereiste inlichtingen.

TAALKUNDIGE KRONIEK

Hen - Hun

...ons blad zal hen van deze bij uitstek internationale wedstrijd steeds de officiële berichten meedelen (Gent, 2-1-62).

De sportredactie biedt hen haar christelijke deelneming aan in... (Brussel, 6-9-61).

Het onderscheid tussen de persoonlijke voornaamwoorden *hen* en *hun* dienen we meer dan ooit te handhaven.

Hun is de oude derde naamval of datieform. We gebruiken die vorm nog altijd in de zin van *aan hen* of *voor hen*.

Ik schreef *hun* (aan hen) een lange brief. *Wij overhandigen hun dadelijk een som van 10.000 F.*

Hun : Alleen te gebruiken in de betekenis « aan hen, voor hen » (en dus steeds zonder voorzetsel) :

Hij gaf *hun* (= aan hen) een boek.

Hij kocht *hun* (= voor hen) een geschenk.

Dr. J. Smeyers, *Ik schrijf zonder fouten*, Antwerpen, 1960, p. 38.

...ons blad zal *hun* over (betreffende) deze bij uitstek internationale wedstrijd steeds de officiële berichten meedelen.

De sportredactie biedt *hun* haar innige (oprechte) deelneming aan in...

Waarmede - Met wie - Over wie - Van wie

De soldaten waarmede hij sprak, hadden het hard te verduren gehad tegen een overmachtige vijand.

Telkens door tranen en snikken onderbroken, vertelt zij van een stiefmoeder waarmede Josephine niet overeenkwam... (Brussel, 4-10-61).

Heel jong leerden wij reeds dat we « waarmede » gebruiken voor zaken : De auto waarmee we reden was fonkelnieuw.

Is het antecedent echter een persoonsnaam, dan schrijven we een voorzetsel gevolgd door het betrekkelijk voornaamwoord *wie*...

Met wie, over wie, van wie...

We zeggen dus wel : Het paard waarop ik reed... Het mes waarmee ik sneed..., maar liever niet : De mensen waarmee (*lees* :) (*met wie*) ik sprak...

(Doch) in heel familiale stijl en als het antecedent onzijdig is, b.v. (gebruikt men) : Het jongetje, waarvan de autopop was...

A. Bertram, *Juist en waardig spreken*, 's Gravenhage, 1951, p. 60.

De soldaten *met wie* hij sprak, hadden het hard te verduren gehad tegen een overmachtige vijand.

Telkens door *haar* tranen en snikken onderbroken, vertelt zij van een stiefmoeder *met wie* Josephine niet kon opschieten.

MEDEDELINGEN

Viering van het tweede lustrum der Algemene Practische Rechtsverzameling

Op zaterdag 19 mei a.s. zal de beheerraad van de Algemene Practische Rechtsverzameling het tweede lustrum vieren van het bestaan dezer zo belangrijke onderneming.

Wanneer men het geheel van de uitgaven nagaat, die gedurende deze periode door de Algemene Practische Rechtsverzameling werden gepubliceerd, staat men vol bewondering zowel voor de kwantiteit als voor de kwaliteit van hetgeen reeds werd uitgegeven. De Algemene Practische Rechtsverzameling heeft volkomen beantwoord aan de bedoelingen, die tien jaar geleden de leiders van deze uitgave hebben bezielde en het is volkomen terecht dat dit tweede lustrum met luister zal gevierd worden.

Zaterdagmiddag, te 15 uur, zal er in de zaal der terechtzittingen van het Hof van Assisen in het Paleis van Justitie te Gent, een plechtige academische zitting plaats hebben, waarop het woord zullen voeren de Heer Minister van Justitie P. Vermeylen, alsmede Prof. Dr. L. E. Massart, voorzitter van de Nationale Raad voor Wetenschapsbeleid.

's Avonds zal er een banket aan de medewerkers van de A.P.R. worden aangeboden in de Boudeloozaal van de Bijloke-Abdij.

Het zal een welgekomen gelegenheid zijn om de ontwerpers en de leiders van de A.P.R. van harte geluk te wensen.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht : jrg. 1962 - nr. 4 :

Aanbestedingen. — Leveringen. — Belastingen. — Benoemingen. — Bezoldigingen. — Markten.

Nederlands Juristenblad : jrg. 1962 - nr. 18 :

B. V. A. Röling, Het volkenrechtelijk misdrijf genocide en het Nederlandse strafrecht. — L. E. Enige vragen betreffende de artikelen 65 en 66 v. Grondwet II (slot). — G. Van den Bergh, Formele toetsing van de wet aan de Grondwet.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : jrg. 1962 - nr. 4721 :

H. Schuttevâer, Wetsontduiking (III, slot). — J. A. Bremer, Non tali auxilio. — S. Gerbrandy, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Zakenrecht (II, slot).

Journal des Tribunaux : jrg. 1962 - nr. 4361 :

M. La Haye et J. Vankerckhove, Le louage de choses.

Recueil Général de l'enregistrement et du Notariat : jrg. 1962 - nr. 20489 à 20503 :

Loi du 27 mars 1962 modifiant le Code des taxes assimilées au timbre. — Vente d'immeubles. — Convention. — Bail à loyer. — Impôts. — Taxe de facutre sur les contrats d'entreprise. — Taxe de transmission. — Enregistrement. — Succession. — Les impôts sur la circulation juridique des biens, par Ed. Thiry. — Frauder... ou payer ses impôts par Ch. Cardyn et J. Delepierre.

Recueil Dalloz : jrg. 1962 - nr. 17 :

P. Catala, La jurisprudence, gardienne de l'égalité successorale.

Northwestern University Law Review : jrg. 1962 - nr. 5 :

Frank M. Covey Jr., Frontage Roads : To Compensate or not to Compensate. — D. Walker, Legal Handles Used to Open or Close the Corporate Opportunity Door.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"